नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना

परियोजना कार्यान्वयन इकाई

मकै-जोन

धादिङ

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आ.व. २०७४/०७५

प्रकाशक

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय
प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना
परियोजना कार्यान्वयन इकाई
मकै-जोन, धादिङ

फोन नं : *०१०-५२०९०१*
इमेल : *pmampdhading@gmail.com*
वेभसाईट : *dhadingmaizezone.pmamp.gov.np*

दुई शब्द

हाल कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरणको प्रक्रियाको थालनी भए पनि समग्र ग्रामिण कृषि अर्थतन्त्रलाई रुपान्तरण गर्ने गरि यो प्रक्रिया तिव्र र बाह्य परिवेश सापेक्ष हुन सकेको छैन । कृषि क्षेत्रको समग्र आधुनिकीकरणको प्रक्रियालाई तिव्र पार्न र बाह्य परिवेशसंग सामन्जस्यता ल्याउन आधुनिक कृषिका बिभिन्न आयामहरुलाई समावेश गरी आधुनिकीकरणको प्रक्रिया थालनी गर्न नेपाल सरकारले मुख्यतः चार वटा सम्भागहरुः साना व्यावसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) विकास कार्यक्रम, व्यावसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (ब्लक) विकास कार्यक्रम, व्यावसायिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र (जोन) विकास कार्यक्रम र वृहत व्यावसायिक कृषि उत्पादन तथा औद्योगिक केन्द्र (सुपरजोन) विकास कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनमा ल्याईसकेको हुदा कृषि क्षेत्र उत्पादन, प्रशोधन तथा औद्योगिक केन्द्रको रुपमा रुपान्तरण भई देश आत्मनिर्भरताको दिशामा अगाडि बढ्ने छ भन्ने अपेक्षा गरेका छौं ।

धादिङ जिल्लामा पनि परियोजना कार्यान्वयनको शुरु देखिनै मकै बालीमा व्यावसायिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र (जोन) विकास कार्यक्रम लागु भै आर्थिक बर्ष २०७५/०७६ सम्म आई पुग्दा १०० वटा कृषक समूह, १६ वटा कृषि सहकारी र ३ वटा निजी कम्पनी गरि जम्मा ११९ वटा समूह, सहकारी र उद्यमि सूचीकृत भएका छन भने यस कार्यक्रममा करीव ४२६६ घरधुरी आवद्ध भई १६१९ हेक्टर क्षेत्रफलमा उन्नत प्रविधि अनुसरण गरि मकै खेति गरिरहेका छन । आधार बर्ष २०७२ र ७३ मा परियोजना क्षेत्रमा मकैको उत्पादकत्व २.१५ मेटन प्रति हेक्टर रहेकोमा आ.व. २०७४ र ७५ को अन्त्य सम्म आईपुग्दा ५७% ले उत्पादकत्वमा बृद्धि भई हाल मकैको उत्पादकत्व ३.५ मेटन प्रति हेक्टर छ ।

जिल्लाको निलकण्ठ नगरपालिका र ज्वालामूखी गाउँपालिकामा परियोजना कार्यान्वयनमा आएको छ । खासगरि कृषिमा यान्त्रिकीकरण, प्रशोधन तथा भण्डारणको लागि भण्डार गृह निर्माण, सिंचित क्षेत्र विस्तारका लागि साना सिंचाई निर्माण तथा मर्मत सम्भार, मकै खेती विस्तारका लागि आधुनिक प्रविधिको प्रचार प्रसार, कृषकहरुलाई कृषि व्यवसायिको रुपमा स्थापित गराउन र उक्त कार्यमा अभिप्रेरित बनाई राख्न प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान जस्ता आकर्षक कार्यक्रमहरु संचालन भैरहेको र उक्त कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनबाट आधुनिक कृषिको क्षेत्रमा मापन योग्य परिणाम देखिन थालेको अवस्था छ । प्राप्त उपलब्धिहरुको बिश्लेषण गर्दै र सम्पन्न कार्यक्रमहरु अभिलेखमा रहने गरि दोश्रो पटक वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरिएको छ । यो पुस्तिका कृषिसंग सम्वन्धित बिभिन्न सरोकारवालाहरु लगायत अन्य चासो राख्ने पाठकहरुलाई समेत उपयोगि हुने छ भन्ने अपेक्षा राखेको छु ।

अन्त्यमा यो पुस्तिकालाई मुर्तरूप दिन अहोरात्र खटिनुहुने प्राविधिक मित्रहरू निर्मला खतिवडा, उमराज अर्याल र सम्पादनमा सहयोग गर्नुहुने कृषि स्नातक ईन्टर्न प्रयाग राज सुवेदी र सरिता कोईराला लगायत कार्यालयका अन्य कर्मचारीहरुलाई बिशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

फाल्गुण, २०७५

नवराज भण्डारी
वरिष्ठ कृषि अधिकृत

बिषयसूची

खण्ड १

धादिङ जिल्ला सम्बन्धी सामान्य परिचय

१.१	पृष्ठभूमि	७
१.२	राजनैतिक विभाजन	७
१.३	सिमाना	८
१.४	जनसंख्याको विवरण	८
१.५	धर्म र भाषा	८
१.६	विद्यालय विवरण	८
१.७	वनजङ्गलको विवरण	९
१.८	धार्मिक तथा पर्यटकिय क्षेत्रहरु	९
१.९	भौगोलिक तथा सामाजिक अवस्था	१०
१.१०	हावापानी	११
१.११	पर्यावरण	१२
१.१२	खेती योग्य जमिन	१३

खण्ड २

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना सम्बन्धी जानकारी

२.१	पृष्ठभूमि	१४
२.२	परियोजनाको सोच, लक्ष्य एवं उद्देश्य	१४
२.३	परियोजनाका संभागहरु	१५
२.४	परियोजना सञ्चालनको अवधारणा	१५
२.५	परियोजना सञ्चालन गर्ने निकाय	१५
२.६	सहयोगि निकायहरु	१६
२.७	परियोजनाको अवधारणा ढाँचा	१७
२.८	परियोजनाको संस्थागत संरचना	१८
२.९	परियोजना कार्यान्वयनमा सरोकारवालाहरुको भूमिका र जिम्मेवारी	१८
२.१०	अपेक्षित उपलब्धि	२३

खण्ड ३

परियोजना कार्यान्यन इकाई सम्बन्धी जानकारी

३.१	पृष्ठभूमि	२४
३.२	सोच, लक्ष्य, उद्देश्य तथा रणनीतिहरु	२५
३.३	परियोजना संग सबन्धित आधारभूत तथ्याङ्क विवरण	२६
३.४	परियोजना संचालन गरिएका स्थानीय तहहरु	३१
३.५	परियोजनाको कमाण्ड क्षेत्रमा मकै उत्पादन	३२
३.६	मकै खेतीको अनुमानित लागत खर्च	३३

खण्ड ४

बार्षिक प्रगति विवरण

४.१	पृष्ठभूमि	३४
४.२	परियोजना मार्फत भएको हाल सम्मको खर्च विवरण	३४
४.३	जोन विकास कार्यक्रममा सञ्चालित मूख्य मूख्य कार्यक्रमहरु	३५
४.४	कस्टम हायरिङ सेन्टर स्थापना	३५
४.५	पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टर स्थापना	३७
४.६	साना सिंचाई प्रणाली निर्माण तथा मर्मत सुधार	४०
४.७	प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	४१
४.८	सहभागितात्मक व्यावसियक उत्पादन तथा प्रशोधन प्रविधि प्रदर्शन तथा स्थलगत तालीम	४२
४.९	स्थलगत प्रयोगशाला सेवा	४२
४.१०	कृषि प्राविधिक शिक्षालय स्थापना/संचालन सहयोग	४३
४.११	हिउँदे मकै प्रबर्द्धन तथा प्रदर्शन कार्यक्रम	४३
४.१२	उन्नत मकै खेती प्रविधि प्रदर्शन	४४
४.१३	मकै बीउ उत्पादन कार्यक्रम	४४
४.१४	उन्नत मकै खेती विस्तार कार्यक्रम	४५
४.१५	हाईब्रिड मकै प्रबर्द्धन कार्यक्रम	४५
४.१६	भकारो सुधार कार्यक्रम	४५
४.१७	जोन विकास कार्यक्रममा लाभाग्राहीहरुको विवरण	४६
४.१८	अनुदानका कार्यक्रमहरुको अवस्थार उपलब्धि	४७
५	अनुसूचीहरु	४९

खण्ड १

धादिङ जिल्लाको परिचय

पृष्ठभूमि

प्रदेश नं. ३ को पश्चिम भागमा रहेको मध्य पहाडी जिल्ला धादिङ हिमालय देखि महाभारत पर्वतमाला सम्म फैलिएको नेपालको एकमात्र लामो जिल्लाको रुपमा समेत परिचित छ । यस जिल्ला अधिकांश भूभाग पहाडहरुले ढाकिएक छन् । कालुपाण्डे राजमार्गको धादिङबेशी मलेखु खण्ड र पृथ्वी राजमार्गको मलेखु नौविसे खण्ड हुँदै त्रिभुवन राजपथको नौविसे काठमाण्डौ खण्डले जिल्ला सदरमुकाम र राजधानीलाई जोडेको यस जिल्लाको सदरमुकाम धादिङबेंसी काठमाडौंबाट ८८ कि.मी. पश्चिममा तथा पृथ्वी राजमार्गको मलेखुबाट १८ कि.मी. उत्तरतर्फ पर्दछ।

विभिन्न जातिको बसोबास रहेको यस जिल्लामा तामाङ जातिको बाहुल्यता रहे तापनि बाहुन, क्षेत्री, नेवार, गुरुङ्ग, दमाई, कामी, सार्की, कुमाल, दरै, र पिछडिएका प्रजा जाति समेतको उल्लेखनिय बसोबास रहेको छ । यस जिल्लामा नेपाल राज्यको जनसंख्याको १.२७ प्रतिशत जनसंख्या रहेको छ । यस जिल्लाका मानिसहरुको मुख्य पेशा कृषि नै हो । राजधानीसँग जोडिएको जिल्ला भएपनि यस जिल्लामा विद्युत, यातायात, सिंचाई, शिक्षा आदिको विकास द्रुत गतिमा हुन सकेको छैन । यस जिल्लाको महिलाहरुको स्थिति सबै क्षेत्रमा पुरुषहरुको भन्दा कमजोर छ । हालसम्म जिल्लाका ४५ वटा गा.वि.स.हरुमा सडक सञ्जाल बिस्तार भैसकेको छ । जिल्लामा यस अवधीसम्ममा कूल १५४२.५ किलोमिटर सडकखण्ड विस्तार भएकोमा केवल १४६.५ कि.मि. मात्र कालोपत्रे, ग्रावेल ७० कि.मि., कच्चीबाटो १२९० कि.मि. र ओटासिल ३६ कि.मि.रहेको छ । *(स्रोत: वार्षिक जिल्ला विकास योजना, आ.व. २०७२/०७३, जि.वि.स. धादिङ)*

राजनैतिक बिभाजन

निर्वाचन क्षेत्र संख्या : २

स्थानिय तह : १३

नगरपालिका : २ (निलकण्ठ र धुनीबेसी)

गाँऊपालिका : ११ (ज्वालामुखी, त्रिपुरासुन्दरी, रुवीभ्याली, गंगाजमुना, खँनियाबास, नेत्रावती, बेनीघाट-रोराङ, गजुरी, गल्छी, थाक्रे, सिद्धलेक)

सिमाना

पूर्व : काठमाडौं, नुवाकोट, रसुवा

पश्चिम : गोर्खा

उत्तर : चीन

दक्षिण: चितवन र मकवानपुर

जनसङ्ख्याको विवरण (२०६८ को जनगणना अनुसार)

कूल जनसंख्या : ३,३६,०६७

पुरुष : १,५७,८३४

महिला : १,७८,२३३

कूल परिवार संख्या : ७३,८५१

प्रति परिवार औसत जनसंख्या : ४.५५

जनघनत्व : १७४.६ व्यक्ति / वर्ग मी.

धर्म र भाषा

मुख्य धर्म: हिन्दु (७२.४२ %), बौद्ध (२०.५७ %), इसाई (६.३२%)

भाषा : नेपाली

शैक्षिक स्थिति

साक्षरता प्रतिशत : १०० (वि.सं. २०७१ भदौमा धादिङ जिल्ला पूर्ण साक्षर जिल्लाको रुपमा घोषणा भएको)

विद्यालय विवरण

क्र.सं.	विद्यालय	सरकारी/सामुदायिक	निजी/संस्थागत	जम्मा
१	बा.वि.के.	५०१	४८	५४९
२	प्रा.वि.	३९६	२७	४२३
३	नि.मा.वि.	८६	४	९०
४	मा.वि.	८०	१३	९३
५	उ.मा.वि.	४६	४	५०
६	क्याम्पस	१३	१	१४
	जम्मा	**११२२**	**९७**	**१२१९**

(स्रोतः जिल्ला कृषि विकास कार्यालय २०७२/७३)

वनजङ्गलको विवरण

सेक्टर वन कार्यालय १ (गलौंदी) मा रहेको छ भने ईलाका वन कार्यालय ८ वटा र १ वटा डिभिजन वन कार्यालय रहेको छ ।

क्र.सं.	विवरण	संख्या	क्षेत्रफल हे
१	जिल्लाको वन जंगलले ढाकेको क्षेत्रफल		९२,८५४
२	सामुदायिक वन समूह	७०३	
३	कबुलियती वन समूह	४४५	
४	चरन क्षेत्र		१५,९४१
५	दर्ता गरीएका निजी वन	२३	१७.४१
६	सहभागितात्मक वनबाट समेटिएको घरधुरी	९६	
७	हस्तान्तरित सामुदायिक वन क्षेत्र		२९,७२४.३४
८	हस्तान्तरित कबुलियती वन क्षेत्र		१,७७२.६६
९	प्रति परिवार वन क्षेत्र		०.४१
१०	वृक्षारोपण		१०५.१
११	हाल सरकारद्वारा व्यवस्थापन गरिएका वनको क्षेत्रफल		६३,१८१.१५
१२	सम्भावित सामुदायिक तथा कबुलियती वनको क्षेत्रफल		४४,७८२
१३	बाँकी रहने राष्ट्रिय वनको क्षेत्रफल		४५,२४१.८०

धार्मिक स्थलहरु तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरु

उत्तरमा हिमालय देखि दक्षिणमा महाभारतसम्म फैलिएको नेपालको एकमात्र जिल्लाको रुपमा परिचित धादिङ गेणश हिमालको काखमा अवस्थित छ । यो जिल्ला अनेकौ नदी नाला र प्राकृतिक मनोरम दृश्यहरुले भरीएको छ । गंगा जमुना झरना, झार्लाङको तातोपानी मुल, गुप्तेश्वर, चमेरे गुफाहरु, विन्दुकेशर, सिध्दलेक, मण्डलीमाई, सल्यानकोटमाई जस्ता धार्मिक स्थालहरु, ज्वालामुखी सोलिघोप्टे धुषा हिमाली दृष्यहरु देखिने पर्यटकिय महत्वका स्थलहरु सलेयानटार, विशालटार जस्ता फाँटहरु जिल्लाको विशेषता हुन । ईतिहास र विगत केलाउदै जाँदा राष्ट्र निर्माता पृथ्वीनारायण शाहसंग मैदीकोट सल्यानकोट कानाकोट जस्ता ठाउँहरुको प्रसंग जोडिएको पाइन्छ भने प्रसिद्ध राष्टबादी प्रधानमन्त्री भिमसेन थापाले निर्माण गरेको बगैंचा पौवा मन्दिरहरु भग्नावशेषको रुपमा भए पनि बुङकोटघाटमा अध्यािवक रहेको छ ।

भौगोलिक तथा सामाजिक अवस्था

पहाडी भू–भागमा अवस्थित धादिङ जिल्लाले दक्षिणमा महाभारत पर्वत श्रृङखलालाई छोएको छ भने उत्तरमा तिब्बतलाई छोएको छ । यो जिल्लाको पूर्व–पश्चिम फैलावट भन्दा उत्तर–दक्षिण बिस्तार वढि रहेको यो जिल्ला पूर्व तर्फ झुकेको अवस्थामा रहेको छ । यस जिल्लामा लेक, बेंसी नदीनाला, टार, फाँटहरु रहेका छन् । यस जिल्लाको सबैभन्दा अग्लो स्थान पाविल हिमाल ७,११० मी. र सबैभन्दा होचो ठाउँ जोगीमारा ३०० मी. मा रहेको छ भने सदरमुकाम धादिङबेंसी ६४० मी.को उचाईमा रहेको छ । यस जिल्लाको १०,३४५ हे. भूभाग बालुवा, ढुङ्गा, हिंउ, पहिरो आदिले ढाकेको छ । समग्रमा धादिङ जिल्लाको भू–आकृतिक विशेषतालाई भिरालो पहाडी तथा पर्वतीय भू–भागको वीचमा खण्डित रुपमा अवस्थित टारको रुपमा मान्न सकिन्छ । १०० भन्दा बढि भिरालोपन र २००० मीटर भन्दा बढी उचाई भएको भू–आकृतिको यहाँ प्रधानता छ । भू–साधन नक्साङ्कन परियोजना सन् १९८४ ले यस जिल्लाको भिरालोपन विश्लेषण गरेको नतिजाले यहाँ भू–आकृतिक विशेषताको स्पस्ट चित्रण गरेको तालिका निम्न अनुसार रहेको छ ।

भिरालोपना	भेग वा क्षेत्र	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत
०-५°	मध्य	७९.००	०.०४
५-३०°	दक्षिण	२३२६४.००	१२.०९
३०° भन्दा माथि	उत्तर, महाभारत	१६९१४४.००	८७.२७

धादिङ जिल्लाको अधिकांश भू–भाग पहाडले ओगटेको छ । उत्तर तर्फको केहि न्यून भू–भाग हिमालको आसपासमा पनि रहेको छ । त्यसैगरी त्रिशुली नदी, थोपल खोला, आँखु नदी लगायत पश्चिममा बगेको बूढी गण्डकी नदी तथा खोलाको किनारमा बेंसी तथा टारहरु पर्दछन् । नेपालका चर्चित टारहरुमध्येको एक टार सल्यानटार, बूढी गण्डकी र आँखु नदीको बीचमा रहेको छ । त्यसैगरी जिल्लामा ससाहटार, कल्लेरीटार, फिसफिसेटार, विशालटार, रिचोकटार जस्ता प्रशस्तै टारहरु र बेंसीहरु रहेका छन् । यस जिल्लामा ३७ वटा फाँट तथा फेदी र ३४ वटा टार मध्ये २ वटा टार २०० हे. भन्दा वढि क्षेत्रफलका रहेका छन् ।भुगोलको आधारमा धादिङ जिल्ला ३ भागमा बिभाजित छ ।

क. मध्य पहाड : ७२%
ख. उच्च पहाड : २०%
ग. उच्च हिमाल : ८%

तामाङ जातिको जनसंख्या यस जिल्लामा सबैभन्दा धेरै रहेको छ । यसपछि क्रममा ब्राम्हण, क्षेत्री, नेवार, मगर, गुरुङ लगाएतको जनसंख्या धेरै रहेको छ ।

तामाङ :- २२.१ %
ब्राहमण :- १५ %
क्षेत्री :- १४.७ %
नेवार :- ९.४ %
मगर :- ८.५ %
गुरुङ :- ५.५ %
अन्य :- २४.८ % (जात नखुलेको सहित जम्मा ५३ जात)

(स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना २०६८)

हावापानी

दक्षिण पूर्वि मनसुनबाट वर्षाको शुरुवात हुने यस जिल्लाका सबै क्षेत्रहरुमा एकैनासले वर्षा हुँदैन । समुन्द्री सतहबाट २००० मिटर भन्दा बढी उचाई भएका झार्लाङ, सेर्तुङ र तिप्लीङ जस्ता क्षेत्रहरुमा ४ महिना देखि ५ महिना सम्म वर्षा हुन्छ भने बढी उच्च भागमा रहेका लापा र री जस्ता क्षेत्रहरुमा ३ देखि ४ महिनासम्म वर्षा हुन्छ । यसैगरी बुढी गण्डकीका आसपासका बसेरी, बुढाथुम, मूलपानी, आगिन्चोक, सल्यानटार र ज्याम्रुङ जस्ता क्षेत्रहरुमा पनि ४ देखि ५ महिनासम्म वर्षा हुन्छ भने यस जिल्लामा औषतमा वर्षा दिन ६१ देखि १३८ रहेको जसमा ८०% पानी जुन देखि सेप्टेम्वर सम्म पर्ने गरेको छ । जिल्लामा हुने औषत वर्षा १९१२ मि.मि. देखि ३५३५ मि.मि. रहेको छ ।

जिल्लाको हावापानीको आधारमा वर्गिकरण

1. Sub-Tropical, Sub Humid Climate
   - उचाई : १००० मि. मुनी
   - वार्षिक औषत तापक्रम:२०डिग्री सेन्टीग्रेड भन्दा बढि
2. The Warm temperate, humid climate
   - उचाई : १००० दखि २००० मि.
   - वार्षिक औषत तापक्रम: १५देखि २० डिग्री सेन्टीग्रेड सम्म
3. The Cool Temperate, pre humid climate
   - उचाईः २००० देखि ३००० मि.

- वार्षिकऔषततापक्रम: १०देखि१५डिग्री सेन्टीग्रेड सम्म

4. The Alpine pre humid climate
   - उचाई: ३०००दखि४०००मि. सम्म
   - वार्षिक औषत तापक्रम: ३ देखि ४ डिग्री सेन्टीग्रेड सम्म
5. The Arctic climate
   - उचाई: ४५००मि. भन्दामाथि
   - वार्षिक औषत तापक्रम: ३ डिग्री सेन्टीग्रेड भन्दा मुनी

पर्यावरण

धादिङ जिल्ला मध्य-पहाडी जिल्ला हो। महाभारत पर्वतीय श्रृङ्खलाको उत्तर भेगमा अवस्थित भएको कारणले यहाँको हावापानीमा सूक्ष्म विविधता धेरै भएको पाइन्छ । यस जिल्लामा उष्ण देखी सितोष्ण हावापानी पाइन्छ । तर मुख्य रुपमा समसीतोष्ण हावापानी पाइन्छ ।
त्रिशुली नदी, आँखु नदी, थोपल खोला, गल्टु खोला, बेल्खु खोला, चिरौंदी खोला, आँसी खोला, कोशी खोला, महेश खोला लगायत १७४३ भन्दा बढी खोला र खोल्साहरु यस जिल्लाभित्र रहेका छन् । त्यसैगरी जिल्लाको पश्चिममा बूढी गण्डकी नदीले गोरखा र धादिङलाई छुट्याएर सीमानाको काम गरेको छ ।

यस जिल्लामा खैरो, कालो, रातो, फुस्रो माटो पाईन्छ । यसै गरी झण्डै एक तिहाई माटो दोमट, एक चौथाई भागमा चिम्ट्याईलो दोमट, केहि भागमा बलौटे र थोरै भागमा पागो माटो पाईन्छ ।(स्रोतःकृषि गणना २०५८)

यस जिल्लाको विद्यमान भू–आकृति, भू–स्वरुप तथा भू-संरचनाका आधारमा यहाँको माटोको किसिम तथा माटोको बनोटलाई खण्डित चिम्चाईलो (Fragmental loamy soil), खण्डित बालुवायुक्त (Fragmental sandy soil), चिम्टाईलो (Loamy soil), कंकडयुक्त चिम्टाईलो माटो (Boulder loamy soil) र स्केलेटर चिम्टाईलो माटो (Skeletal loamy soil) गरी ५ किसिमको माटो पाईन्छ । उत्तरी क्षेत्र तथा दक्षिणका भू–भौर्गभिक प्रक्रियाका कारण पहिचान नभएको देखिन्छ । समग्रमा धादिङ जिल्लाको झण्डै ९० प्रतिशत माटो स्केलेटल चिम्टाईलो किसिमको छ भने अन्य माटोका किसिमहरुको अनुपात निकै कम छ ।

खेतीयोग्य जमिन

धादिङ जिल्लाको खेतीयोग्य जमिनहरुको बारेमा संक्षिप्त विवरण यसप्रकार छ । नेपालको कुल खेतीयोग्य जमिन मध्ये १.१७ प्रतिशत खेती योग्य जमिन धादिङ जिल्लामा अवस्थित छ।

क्र.सं.	विवरण	संख्या	क्षेत्रफल हे
१	कूल खेती योग्य जमिन	-	४८,१३६
२	कूल खेती गरिएको जमिन	-	३५,१५०
३	खेत	-	१२,९४९
४	पाखो	-	३५,१५७
५	कूल सिंचित जमिन	-	१८,५१२
६	बाह्रै महिना सिंचाई हुने	-	४,८३२
७	अर्धसिंचित	-	१३,६८०
८	असिंचित	-	१६,६३८
९	कृषि चलन गर्ने घरपरिवार संख्या	५८,७४९	-
१०	जग्गा नभएका कृषक घरपरिवार संख्या	३९२	-
११	जग्गा भएका कृषक घरपरिवार संख्या	६४,१२५	-
१२	जम्मा कित्ता संख्या	२,०६,५१७	-
१३	औसत कित्ता संख्या	३.२	-
१४	औसत कृषि चलन क्षेत्रफल	-	०.५५
१५	औसत कित्ताको क्षेत्रफल	-	०.१७

(स्रोतःजिल्ला कृषि विकार कार्यालय प्रतिवेदन, २०७२/७३)

खण्ड २
परियोजना सम्बन्धी जानकारी

पृष्ठभुमी

नेपालको अर्थतन्त्रको मेरुदण्डको रुपमा रहेको कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण, विशिष्टीकरण र औद्योगिकीकरण समग्र कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि मार्फत आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रको विकास गर्नका लागि कृषि क्षेत्रको दिर्घकालीन “कृषि विकास रणनीति” को कार्यान्वयनको सहयोगी परियोजनाको रुपमा आन्तरिक संस्थागत जनशक्तिबाट दस्तावेज तयार भई नेपाल सरकारको आन्तरिक स्रोतबाट सञ्चालन हुने गरी नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषदको मिति २०७३/९/२६ को निर्णय बमोजिम देशभर सञ्चालन हुने गरी आर्थिक बर्ष २०७३/७४ देखि यस परियोजना कार्यान्वयनमा रहेको छ । कृषि विकास मन्त्रालय कार्यान्वयन निकाय रहने गरी १० बर्षसम्म सञ्चालन हुने यस परियोजनाको कुल लागत १ खर्ब ३० अर्ब ७४ करोड २० लाख रहेको छ । यस परियोजनाको आ.व. २०७३/७४ को स्वीकृत बार्षिक बजेट रु ५ अर्ब ७८ करोड ६२ लाख ७५ हजार रहेको थियो भने संशोधित कुल बजेट ५ अर्ब ४२ करोड ९३ लाख ७५ हजार रहेको थियो भने आ.व. ०७४/७५ को बजेट ३ अर्ब २५ करोड ८८ लाख ७८ हजार (थप २ अर्ब १८ करोड ७१ लाख पकेट/ब्लक कार्यक्रम संचालनका लागि स्थानीय तहहरुमा हस्तान्तरण भएको थियो ।

परियोजनाको सोच, लक्ष्य एवं उद्देश्य

सोंच

कृषिमा आधारित अर्थतन्त्रबाट कृषिजन्य उद्योगमा रुपान्तरित आधुनिक, व्यावसायिक, दिगो एवं आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकास गर्ने।

लक्ष्य

समग्र कृषि मूल्य शृंखलाका अवयवहरुको एकीकृत संयोजन र परिचालन मार्फत खाद्य पोषण सुरक्षा सुनिश्चित गर्दै कृषि औद्योगिकरण उन्मुख दिगो आर्थिक अवसरहरु सृजना गरी राष्ट्रको समग्र विकासमा टेवा पुर्‍याउने ।

उद्देश्यहरु

१. प्रमुख कृषि उपजहरुको विशिष्टकृत क्षेत्रहरु निर्माण गर्ने
२. निर्यातयोग्य कृषिबस्तुहरुको मूल्य अभिवृद्धि गर्दै प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,
३. कृषि लाई सम्मानजनक नाफामुखी व्यावसायका रुपमा विकास गर्दै रोजगारीका अवसरहरु सृजना गर्ने, र

४. बहुसरोकारवाला निकायहरु बिचको कार्यमूलक समन्वय मार्फत प्रभावकारी सेवा प्रवाहको सुनिश्चितता गर्ने ।

परियोजनाका रणनीतिहरु

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाले कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरणका लागि निम्न अनुसारका रणनीतिहरु सन्चालन गर्नेछ।

- भूमिको बैज्ञानिक उपयोग
- आधुनिक कृषि प्रविधिहरुको अवलम्वन
- कृषिमा यान्त्रिकीकरण
- कृषि उपजहरुको प्रशोधन तथा बजारीकरण पूर्वाधारहरुको विकास
- कृषि अनुसन्धान-शिक्षा-प्रसार प्रणालीको सुदृढ समन्वय एवं आधुनिकीकरण
- प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन प्रणालीको अवलम्वन
- गुणस्तर नियन्त्रण तथा खाद्य स्वच्छता अभिबृद्धि
- वातावरण परिवर्तन अनुकुलित कृषि प्रणाली अबलम्वन

परियोजनाका सम्भागहरु

- साना व्यावसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) विकास कार्यक्रम
- व्यावसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (ब्लक) विकास कार्यक्रम
- व्यावसायिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र (जोन) विकास कार्यक्रम
- वृहत व्यावसायिक कृषि उत्पादन तथा औद्योगिक केन्द्र (सुपरजोन) विकास कार्यक्रम

परियोजना सन्चालनको अवधारणा

- कृषि योग्य जमिनको चक्लाबन्दी
- बिशिष्टिकृत व्यावसायिकरण
- उन्नत प्रबिधि र गुणस्तरिय पूर्वाधार विकास
- अन्तराष्ट्रिय रुपमा वजारमा प्रतिस्पर्धि कृषि औद्योगीकरण
- उपलब्धीमा आधारित सहजिकरण (Smart Output based Facilitation)

परियोजना सन्चालन गर्ने निकाय

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय ।

परियोजना कार्यान्वयनमा प्रत्येक्ष संलग्न अन्य निकायहरु

उद्योग मन्त्रालय, सिंचाई मन्त्रालय र वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय

सहयोगी निकायहरु

- अर्थ मन्त्रालय
- सिंचाई मन्त्रालय
- वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
- उद्योग मन्त्रालय
- वाणिज्य मन्त्रालय
- संघीय मामिला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालय
- उर्जा मन्त्रालय
- सहरी विकास मन्त्रालय
- भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय
- शिक्षा मन्त्रालय

परियोजनाको अवधारणा ढाँचा (Conceptual Framework)

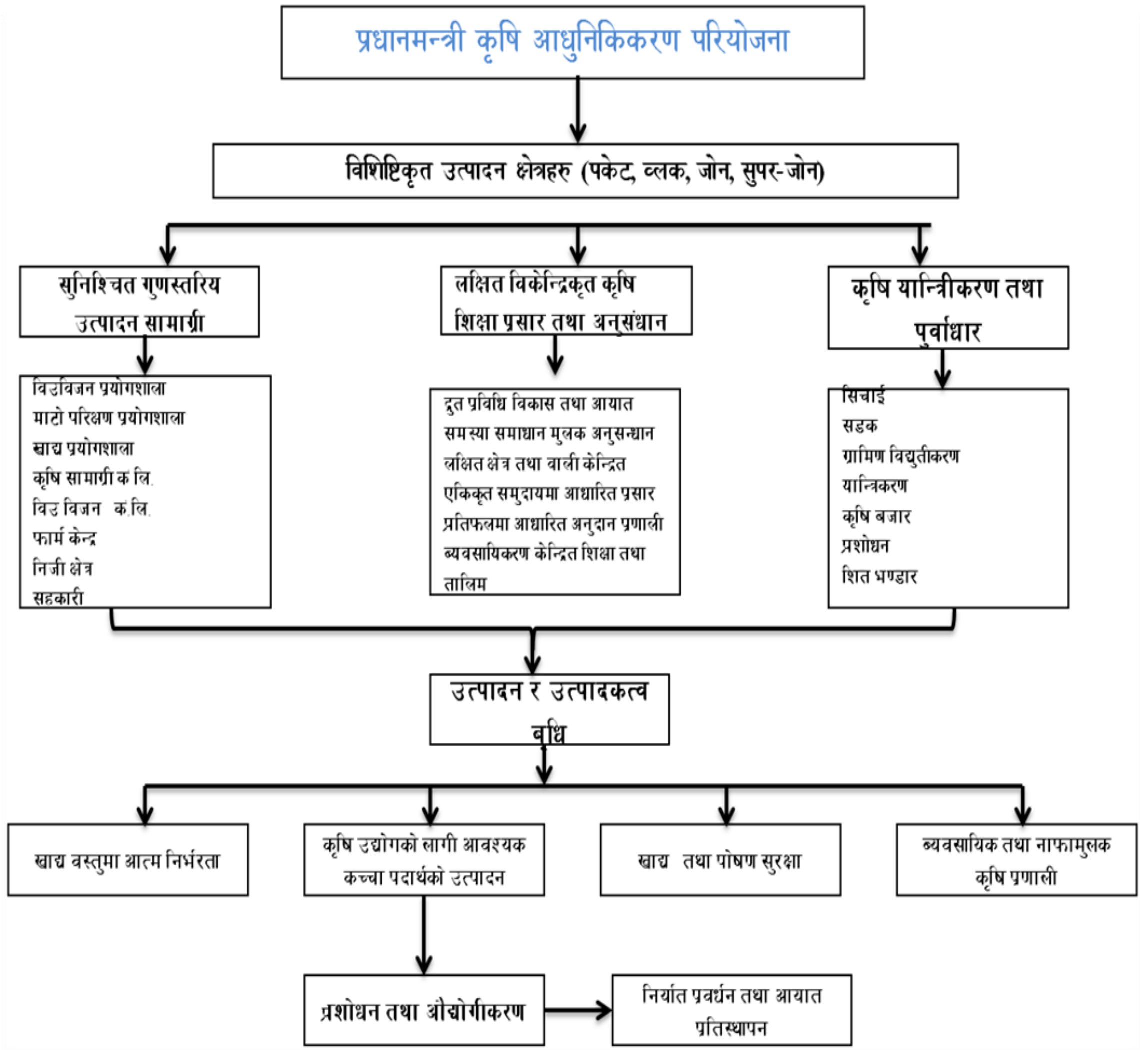

परियोजनाको संस्थागत संरचना

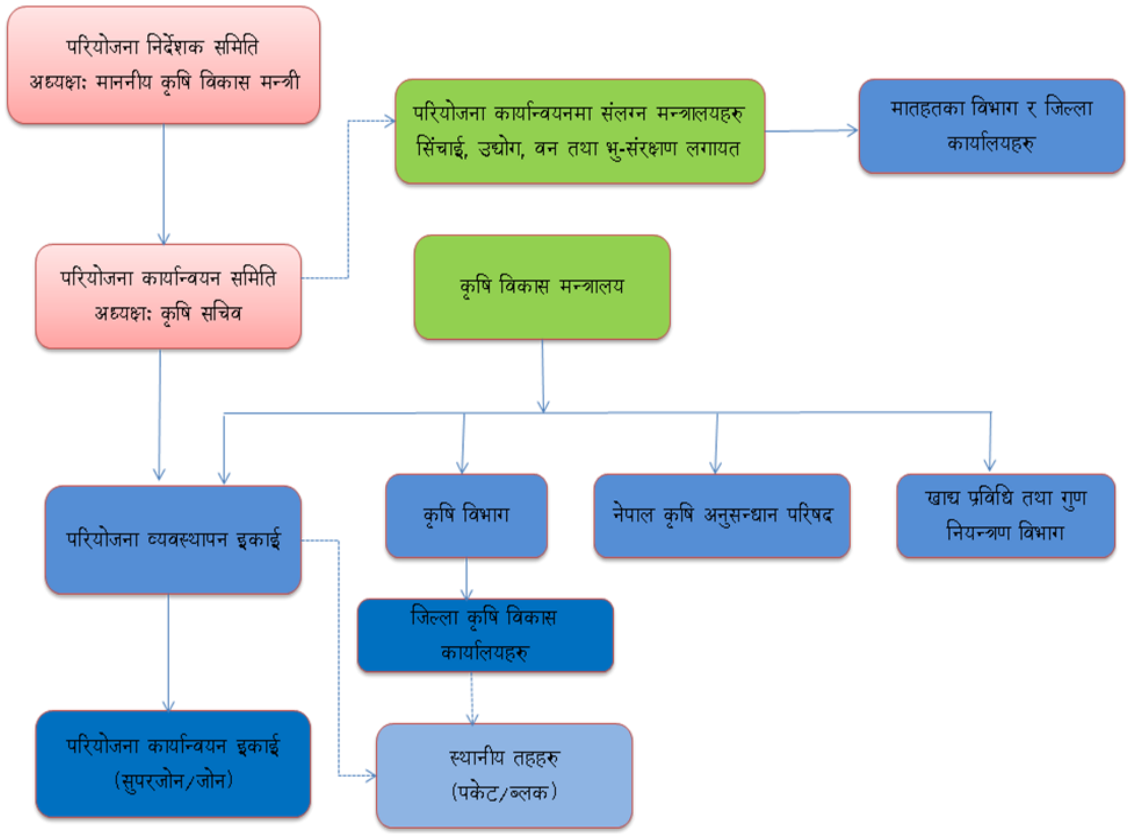

परियोजना कार्यान्वयनमा सरोकारवालाहरुको भूमिका र जिम्मेवारी

परियोजना सरोकारवालाहरु	व्यवस्थापन भूमिका र जिम्मेवारी
कृषि विकास मन्त्रालय	• परियोजना कार्यान्वयन निकायहरुलाई समग्र मार्गनिर्देशन गर्ने। • परियोजना संचालन एवं व्यवस्थापन गर्ने । • परियोजना कार्यान्वयनमा मुख्य सरोकार राख्ने निकायहरु बिचमा समन्वय कायम गर्न सहयोग गर्ने। • कार्यान्वयनका लागि बजेट र जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने । • परियोजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक नीति, रणनीति, नियम, नियमावली, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरुको तर्जुमा, परिमार्जन र स्वीकृत गर्ने। • परियोजना निर्देशक कृषि विकास मन्त्रालयले नियुक्त गर्ने छ र नीजले कृषि विकास मन्त्रालयका सचिवको प्रत्यक्ष निर्देशनमा कार्य गर्नेछ । • परियोजना व्यवस्थापन ईकाई र अन्तरगतका निकाय, सम्पादन गरिने

परियोजना सरोकारवालाहरु	व्यवस्थापन भूमिका र जिम्मेवारी
	क्रियाकलापहरु र अपेक्षित प्रतिफलहरुको अनुगमन, मुल्याङ्कन र प्रभाव अध्ययन गर्ने।
परियोजना निर्देशक समिती	• राष्ट्रिय कृषि विकास रणनीति कार्यान्वयन समितिले यस परियोजनामा परियोजना निर्देशक समितीको रुपमा कार्य गर्नेछ। • माननीय कृषि विकास मन्त्रीको अध्यक्षतामा परियोजनाको परियोजना निर्देशक समिति रहनेछ। • परियोजनालाई नीतिगतरुपमा मार्गनिर्देर्शन गर्ने। • परियोजनासंग सम्बन्धित सम्पुर्ण सरोकारवाला निकायहरु र क्षेत्रहरु विच कार्यमुलक समन्वय र सौहार्दता स्थापना गराउने। • परियोजनाको नीतिगत अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने। • परियोजनाको बजेट तथा कार्यक्रमको ढाँचा अनुमोदन गर्ने। • परियोजनाको लागि आवश्यक निर्देशिकाहरु स्वीकृत गर्ने।
परियोजना कार्यान्वयन समिति/CADIC	• कृषि विकास मन्त्रालयका सचिवको अध्यक्षतामा परियोजना कार्यान्वयन समिति रहनेछ। • परियोजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था मिलाउने। • परियोजनाको लागि आवश्यक बजेट तथा कार्यक्रमहरु स्वीकृतीका लागि निर्देशक समितिमा सिफारिश गर्ने। • परियोजना संचालन सम्वन्धमा आवश्यक कार्यविधिहरु स्वीकृत गर्ने एवं निर्देशिकाहरु स्वीकृतिका लागि निर्देशक समिति समक्ष पेश गर्ने। • परियोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन र अनुगमनका लागि निर्देशक समितिवाट निर्देशन भए अनुसार व्यवस्था मिलाउने। • अन्तर निकाय समन्वयको लागि निर्देशक समितिवाट निर्देशन भए अनुसार व्यवस्था गर्ने। • परियोजना संचालनमा आइपरेका समस्याहरु समाधानका लागि निर्देशक समितिमा पेश गर्ने।
परियोजना कार्यान्वयन निकायः कृषि विभाग, खाद्य प्रबिधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग, नेपाल कृषि	• परियोजना व्यवस्थापन ईकाई र परियोजना कार्यान्वयन ईकाई मार्फत परियोजनाको कार्यान्वयन गराउने। • परियोजनालाई प्राविधिक पृष्ठपोषण गर्ने। • परियोजना कार्यान्वयन ईकाईको स्थापन गर्ने र जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने। • परियोजनाको अपेक्षित प्रतिफलहरुको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने। • परियोजना कार्यान्वयनका लागि सम्पर्क व्यक्ती तोक्ने । • संचालित कार्यक्रमहरुको मासिक, चौमासिक तथा बार्षिक प्रगती प्रतिवेदन तयार

परियोजना सरोकारवालाहरु	व्यवस्थापन भूमिका र जिम्मेवारी
अनुसन्धान परिषद, सिंचाई विभाग, उद्योग विभाग, वन विभाग र ग्रामिण पुर्वाधार तथा कृषि सडक विभाग	गरी परियोजना व्यवस्थापन इकाई मार्फत कृषि विकास मन्त्रालयमा पेश गर्ने ।
परियोजना व्यवस्थापन ईकाई (PMU)	• परियोजनाका लागि आवश्यक नीति, नियम र कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरुको तर्जुमा गरि परियोजना कार्यान्वयन समीतिमा पेश गर्ने । • परियोजनाको समग्र कार्यान्वयनको व्यवस्थापन गर्ने। परियोजनाको सबै तहका कर्मचारीहरुको प्रशासनिक व्यवस्थापन गर्ने । • परियोजना निर्देशक समिति र परियोजना कार्यान्वयन समितिको सचिवालयको रुपमा कार्य गर्ने। • परियोजना कार्यान्वयन ईकाईहरुलाई पृष्ठपोषण, मार्ग निर्देशन गर्ने। • परियोजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक निर्देशिका तथा कार्यविधिहरुको तर्जुमा तथा परिमार्जनको व्यवस्था मिलाउने। • परियोजनाका अपेक्षित प्रतिफलहरुको अनुगमन मुल्याङ्कन र प्रभाव अध्ययन गर्ने। • परियोजनाको सफल कार्यन्वयनका लागि कार्यमुलक समन्वयको व्यवस्था मिलाउने। • परियोजनाको समग्र प्रतिवेदन तयार गरी मासिक, चौमासिक, अर्धवार्षिक र वार्षिकरुपमा कृषि विकास मन्त्रालयमा प्रतिवेदन गर्ने।
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	• कार्यक्रम तर्जुमा, स्विकृति, समन्वय र अनुगमन तथा मुल्यांकन ।
प्रधानमन्त्री तथा परिषद्को कार्यालय	• कार्यक्रम अनुगमन तथा समन्वय ।
अर्थ मन्त्रालय	• परियोजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक बजेटको वार्षिक विनियोजनका माध्यमबाट व्यवस्थापन गर्ने। • परियोजनालाई वित्त सम्बन्धि क्षेत्रहरुमा पृष्ठपोषण र मार्गदर्शन गर्ने। • परियोजनाको अपेक्षित प्रतिफलहरुको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने।
सिंचाई मन्त्रालय	• परियोजना अन्तरगतको मझौला र ठुला सिंचाई निर्माण र मर्मत सुधार सम्बन्धि क्रियाकलापहरुको कार्यान्वयन गर्ने।

परियोजना सरोकारवालाहरु	व्यवस्थापन भूमिका र जिम्मेवारी
	• मन्त्रालयस्तरमा सम्पर्क व्यक्ती तोकी परियोजनाको समग्र व्यवस्थापनको समन्वय गर्ने तथा सिंचाई विभाग अन्तरगत परियोजना कार्यान्वयन ईकाई र डिभिजन सिंचाई कार्यालयहरुमा परियोजना कार्यान्वयन डेस्कको स्थापना गराउने । • परियोजनाको अपेक्षित प्रतिफलहरुको (सिंचाई संग सम्बन्धित) अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने। • परियोजनाका लक्षित कार्यक्रमहरुको मासिक, चौमासिक तथा बार्षिक प्रगती प्रतिवेदन कम्पाइल गरी परियोजना व्यवस्थापन इकाई मार्फत कृषि विकास मन्त्रालयमा प्रतिवेदन गर्ने ।
उद्योग मन्त्रालय	• परियोजना अन्तरगतको कृषिजन्य उद्योग सम्बन्धि क्रियाकलापहरुको कार्यान्वयन गर्ने। • मन्त्रालयस्तरमा सम्पर्क व्यक्ती तोकी परियोजनाको समग्र व्यवस्थापनको समन्वय गर्ने तथा उद्योग विभाग अन्तरगत परियोजना कार्यान्वयन ईकाई र जिल्लास्थित कार्यालयहरुमा परियोजना कार्यान्वयन डेस्कको स्थापना गराउने। • परियोजनाको अपेक्षित प्रतिफलहरुको (उद्योग संग सम्बन्धित) अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने। • परियोजनाका लक्षित कार्यक्रमहरुको मासिक, चौमासिक तथा बार्षिक प्रगती प्रतिवेदन कम्पाइल गरी परियोजना व्यवस्थापन इकाई मार्फत कृषि विकास मन्त्रालयमा प्रतिवेदन गर्ने ।
वन मन्त्रालय	• परियोजना अन्तरगतको कृषि वन कार्यक्रम कार्यान्वयन गराउने। • मन्त्रालयस्तरमा सम्पर्क व्यक्ती तोकी परियोजनाको समग्र व्यवस्थापनको समन्वय गर्ने तथा वन विभाग अन्तरगत परियोजना कार्यान्वयन ईकाई र जिल्लास्थित कार्यालयहरुमा परियोजना कार्यान्वयन डेस्कको स्थापना गराउने। • परियोजनाको अपेक्षित प्रतिफलहरुको (वन सम्बन्धि)अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने। • परियोजनाका लक्षित कार्यक्रमहरुको मासिक, चौमासिक तथा बार्षिक प्रगती प्रतिवेदन कम्पाइल गरी परियोजना व्यवस्थापन इकाई मार्फत कृषि विकास मन्त्रालयमा प्रतिवेदन गर्ने ।
शिक्षा मन्त्रालय	• कृषि कलेजहरुको स्थापनाको लागि आबश्यक ब्यवस्था गर्ने। • संबन्धित वालिको प्राविधिक स्तर (जे.टि./जे.टि.ए.) पढाईको लागि आवश्यक ब्यवस्था गर्ने।
क्षेत्रिय निकायहरु (कृषि अनुसन्धान,	• परियोजनालाई प्राविधक पृष्ठपोषण, कार्यमुलक समन्वय प्रत्याभुत गराउने । • परियोजनाका विषयगत अपेक्षित प्रतिफलहरुको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने। • परियोजना अन्तर्गतका जिल्ला तथा जोन र सुपरजोनहरुमा संचालित कार्यक्रमहरुको

परियोजना सरोकारवालाहरु	व्यवस्थापन भूमिका र जिम्मेवारी
कृषि, खाद्य प्रविधि, वन, सिंचाई, उद्योग)	चौमासिक समिक्षा गर्ने व्यवस्था मिलाउने। • परियोजना कार्यान्वयनमा देखिएका विषयगत समस्याहरु समाधानमा पहलकदमी लिने र समाधान हुन नसकेका समस्याहरु सम्बन्धित विभाग मार्फत परियोजना व्यवस्थापन ईकाईमा प्रतिबेदन गर्ने। • परियोजनाको विषयगत प्रगति तयार गरी सम्बन्धित विभागमा पठाउने ।
जिल्लास्थित कार्यालय (कृषि, सिचाई, वन र उद्योग)	• परियोजनाको जिल्ला कार्यान्वयन ईकाईका रुपमा कार्य गर्ने। • जिल्लामा कार्यमुलक समन्वय र परियोजनाका प्रतिफलहरुको अनुगमन मुल्याङ्कन गर्ने। • मासिकरुपमा परियोजनाको प्रगति प्रतिवेदन सम्बन्धित क्षेत्रिय कार्यालय, विभाग र परियोजना व्यवस्थापन ईकाईमा प्रतिवेदन पठाउने। • परियोजनाको समग्र कार्यान्वयन, समन्वय र अनुगमन मुल्याङ्कनका लागि जिल्लामा कार्यरत एक फोकल अधिकृतको व्यवस्थागरी आवश्यक जनशक्तीको व्यवस्थापन गर्ने ।
जोन कार्यान्वयन ईकाई र सुपर जोन कार्यान्वयन ईकाई	• प्रत्येक जोन र सुपरजोनमा कृषि सेवा अन्तरगत रा.प.द्वि.प्रा. स्तरको अधिकृतको संयोजकत्वमा कार्यान्वयन ईकाई रहने। • जोन र सुपरजोन विकासका लागि तय भएका नीति तथा कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयन गर्ने । • परियोजना कार्यान्वयनका लागि कृषि सहकारी, समूह र कृषि उद्यमीहरुको अभिमुखिकरण तथा क्षमता विकास गर्ने। • जोन र सुपरजोन संचालनको लागी उपभोक्ताहरुको सहयोगमा आन्तरिक व्यवस्थापन विधि (Code of Conduct) तयार गरी लागु गर्ने । • सम्बन्धित वालिको अनुसन्धान तथा विकास केन्द्रका रुपमा कार्य गर्ने तथा वाली विशेषको पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोन सँगको अनुसन्धान, प्रसार सेवा र कृषि शिक्षाको सम्बन्ध (Linkages) र पहुँच (Access) स्थापना गर्ने । • कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयनसंग सम्बन्धित निकायहरुविच कार्यमुलक समन्वयको व्यवस्था मिलाउने। • परियोजनाको प्रगति मासिकरुपमा परियोजना व्यवस्थापन ईकाईमा पठाउने र त्यसको जानकारी (CC) परियोजना कार्यान्वयन निकाय र जिल्ला स्थित विषयगत कार्यालयहरुमा पठाउने, जिल्ला स्थित कार्यालयहरुले क्रमशः सम्बन्धित माथिल्लो निकायमा आवधिक रुपमा प्रगती प्रतिवेदन पठाउने । क्षेत्रिय कार्यालयहरुले प्रगती कम्पाईल गरी सम्बन्धीत विभागमा पठाउने ।

अपेक्षित उपलब्धी

१. परियोजना सञ्चालनको प्रथम वर्षमा प्रत्येक जिल्लामा भौगोलिक सम्भाव्यता तथा स्थानिय आवश्यकताका आधारमा छानिएका कम्तिमा १० हेक्टर क्षेत्रफलका तोकिएका जिल्लामा तोकिएका संख्या गरी कम्तीमा २१०० साना व्यावसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट)हरु, प्रत्येक जिल्लामा १०० हेक्टरका २ वटा गरी कम्तीमा १५० व्यावसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (ब्लक) हरु स्थापना भएको हुनेछ । त्यसैगरि, तोकिएका ३० जिल्लामा ५०० हे क्षेत्रफलका कम्तीमा ३० कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र (जोन) हरु स्थापना गरिनेछ । प्रत्येक प्रदेशमा एक हजार क्षेत्रफलका कम्तीमा ७ वटा वृहत कृषि उत्पादन तथा औद्योगिक क्षेत्र (सुपर जोन) स्थापना भएको हुनेछ । परियोजना अवधिभरमा यस्ता पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोनको संख्यामा संभाव्यता र औचित्यताका आधारमा क्रमश बृद्धि गर्दै कम्तीमा १५ हजार पकेटहरु, १५०० व्लकहरु, ३०० जोनहरु र २१ सुपर जोनहरु स्थापना भएको हुनेछ । प्रथम वर्षमा छानिएका १८ वटा बाली/वस्तुहरु ४२ हजार ३०० हे. मा खेती भइ करिव ४ लाख ७७ हजार मे.टन उत्पादन हुने अनुमान गरिएको छ।

२. आगामी ३ बर्ष भित्र प्रमुख खाद्यान्न बालीहरु (धान, गहु, मकै) मा, आगामी २ बर्ष भित्र तरकारी बाली र माछामा र ७ बर्ष भित्र प्रमुख फलफूल बालीमा आत्मनिर्भर भएको हुनेछ।

३. परियोजनाको प्रथम वर्षमा करीब ८ लाख ७० हजार आंशिक र ४३ हजार ५०० स्थाई रोजगारी सृजना भएको हुनेछ । परियोजनाको अन्तिम वर्षमा करीब ५ लाख १० हजार आंशिक र २५ हजार ५०० स्थाई रोजगारीको संख्या कायम रहनेछ।

४. हालको मूल्यमा परियोजना सञ्चालनको प्रथम वर्षमा कुल लगानी करीब रु. ५ अर्व ७८ करोड वाट मूल्य अभिवृद्धि सहित करिव रु. २६ अर्व ८ करोड मूल्य बरावरको र परियोजना अवधिभरमा कुल लगानी करिव रु. १ खर्व ३० अर्ववाट मूल्य अभिवृध्दि सहित करिव रु. २० खर्व ९५ अरव ७५ करोड मूल्य बरावरको रकम कुल गार्हस्थ उत्पादनमा योगदान पुगेको हुनेछ जसबाट कृषि विकास रणनीतिको पहिलो १० बर्षको लक्ष्य हासिल गर्न महत्वपूर्ण सहयोग पुग्ने छ ।

खण्ड ३

परियोजना कार्यान्यन इकाई सम्बन्धी जानकारी

पृष्ठभूमि

व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र (जोन) विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि परियोजना व्यवस्थापन ईकाईको सिफारिसमा कृषि विकास मन्त्रालयले कृषि सेवा अन्तरगत राजपत्राङ्कित द्वितिय श्रेणिका अधिकृतको नेतृत्वमा कृषि अधिकृत-१, प्रा.स./ना.प्रा.स.-२, प्रशासन सेवाका खरिदार/नायव सुब्बा र लेखापाल सहित कुल ५ जना स्थायी कर्मचारी काजमा खटाउने छ । यसको अतिरिक्त परियोजनालाई आवश्यक पर्ने अन्य जनशक्ति कृषि विज्ञ (सम्बन्धित बालिको) -१, कृषि स्नातक-१, र का.स. -१ सहित कुल ३ जना कर्मचारी करारमा नियुक्ति गरिने छ । कृषि विकास मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायहरुको विद्यमान मौजुदा दरबन्दीवाट कृषि अधिकृत र प्रा.स./ना.प्रा.स.स्तरका कर्मचारीहरुको उपलब्धता हुन नसकेमा कार्यक्रममै वजेट व्यवस्था गरी उक्त कर्मचारीहरु समेत करारमा नियुक्ती गरिनेछ । करारका कर्मचारीहरु नियुक्ति गर्न एक कार्यविधि वनाईने छ । उक्त कार्यविधिमा पदपूर्ती समिती गठन गरि सो समिति मार्फत प्रचलित कानून बमोजिम करारमा कर्मचारीहरु नियुक्त गरिने छ । करारमा खटिने ना.प्रा.स. हरु सकभर एक गाउँ एक प्राविधिक कार्यक्रम अन्तरगत भर्ना गरिएका मध्येबाट हुनेछन । सामाजिक परिचालनका लागि प्रत्येक जोनमा १ जना स्थानिय श्रोत व्यक्तिलाई परिचालन गरिनेछ। परियोजना कार्यान्वयन ईकाई (जोन) को संरचना देहायको तालिकामा उल्लेख भएबमोजिम रहनेछ ।

परियोजना कार्यान्वयन इकाईको कर्मचारी विवरण

<table>
<tr><td colspan="2">परियोजना कार्यान्वयन ईकाई (जोन)</td></tr>
<tr><td colspan="2">बरिष्ठ कृषि अधिकृत
रा.प.द्वि (प्रा.), कृषि सेवा - १</td></tr>
<tr><th>प्रविधि विस्तार तथा अनुसन्धान शाखा</th><th>आर्थिक प्रशासन शाखा</th></tr>
<tr><td>कृषि अधिकृत-१</td><td>लेखापाल, रा.प.अनं.प्र.प्र. - १</td></tr>
<tr><td>कृषि विज्ञ (सम्बन्धित वालीको) -१</td><td>नायव सुब्बा, रा.प.अनं.प्र.प्र वा खरिदार
रा.प.अनं.द्वि.प्र. - १</td></tr>
<tr><td>कृषि स्नातक (Intern)-१,</td><td>कार्यालय सहयोगी - १ (सेवा करार)</td></tr>
<tr><td>प्राविधिक सहायक (रा.प.अनं.प्र.प्रा.) वा प्राविधिक सहायक, (रा.प.अनं.द्वि.प्रा.)-२</td><td></td></tr>
</table>

परियोजना कार्यान्वयन इकाई, मकै-जोन, धादिङ

धादिङ जिल्लामा मकै बाली जोन विकास कार्यक्रमको रुपमा संचालित यो परियोजना अन्तर्गत शुरुमा आ.ब. २०७३/७४ देखि साबिक मैदी गा.वि.स र निलकण्ठ नगरपालिकामा काम गर्दै आएकोमा आ.ब. २०७४/७५ देखि ज्वालामुखी गाउँपालिका र निलकण्ठ नगरपालिका भरी नै कार्यक्षेत्र विस्तार गरी कार्यक्रमहरु गरिएको छ । आ.व. २०७४/७५ मकै जोन विकास कार्यक्रममा ६७ वटा कृषक समूह ११ वटा कृषक समूह १ वटा कम्पनी गरी जम्मा ७९ वटा सरोकारवाला संस्थाहरु सूचीकृत भई तिनीहरुमा आवद्ध २७७२ घर धुरी समावेश भएका थिए भने चालु आ.व. २०७५/७६ मा १०० कृषक समूह, १६ वटा कृषि सहकारी र ३ वटा कम्पनी गरि जम्मा ११११९ वटा समूह/सहकारी/उद्यमि आवद्ध भई कुल ४२६५ घरधुरीको करीव १६१९ हेक्टर क्षेत्रफलमा मकै जोनका कार्यक्रमहरु सञ्चालन भै रहेका छन् ।

सोच

मकै बालीको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्दै यसलाई मकैजन्य उद्योगमा रुपान्तरित गरी आधुनिक, व्यावसायिक, दिगो एवं आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकास गर्ने ।

लक्ष्य

समग्र मकै बाली मूल्य श्रृङ्खलाहरुको एकीकृत संयोजन र परिचालन मार्फत खाद्यपोषण सुरक्षा सुनिश्चित गर्दै औद्योगिकीकरण उन्मुख दिगो आर्थिक अवसरहरु सृजना गरी राष्ट्रको समग्र विकासमा टेवा पुर्याउने ।

उद्देश्य

- मकै बालीको विशिष्टकृत क्षेत्रहरु निर्माण गर्नुका साथै मकैको बीउमा जिल्लालाई आत्मनिर्भर बनाउँदै आगामी दिनमा प्रदेशस्तरमा समेत मकैको बीउ आपूर्ति गर्न सक्ने हैसियतमा पुर्याउने ।
- मकै बालीमा मूल्य श्रृङ्खलाहरुमा अभिवृद्धि गर्दै प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- मकै खेती तथा यसमा आधारित उद्योगहरुलाई सम्मानजनक नाफामुखी व्यवसायका रुपमा विकास गर्दै रोजगारीमा अवसरहरु सृजना गर्ने ।

रणनितीहरु

- मकै हुने भूमिको वैज्ञानिक उपयोग
- मकै खेतीमा आधुनिक कृषि प्रविधिहरुको अवलम्बन
- मकै खेती उत्पादनका साथै उत्पादनोपरान्त क्रियाकलापमा यान्त्रिकरण उपजको प्रशोधन तथा बजारीकरण पूर्वाधारहरुको विकास
- मकैजन्य कृषि उपजहरुको प्रशोधन तथा बजारीकरण पूर्वाधारहरुको विकास

- मकै बालीमा अनुसन्धान-शिक्षा-प्रसार प्रणालीको सुदृढ समन्वयन एवं आधुनिकीकरण
- मकै बालीको उत्पादन बढाउन प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान प्रणालीको अवलम्बन गर्ने
- गुणस्तर नियन्त्रण तथा खाद्य स्वच्छता अभिवृद्धि
- वातावरण परिवर्तन अनुकुलित कृषि प्रणाली अबलम्बन

परियोजनासँग सम्बन्धित आधारभूत तथ्याङ्क विवरण

जनसंख्या

सि.नं.	पालिका	जम्मा घरधुरी	जम्मा जनसंख्या			खेत योग्य जमिन			खेती भईरहेको जमिन (हे)		
			पुरुष	महिला	जम्मा	खेत	पाखो	जम्मा	खेत	पाखो	जम्मा
१	ज्वालामुखि गाउँपालिका	११४०४	१०५७३	१३३९३	२३९६६	११८८	३२१३	४४०१	५७९	१५६७	२१४६
२	निलकण्ठ नगरपालिका	१९७७०	२६५०८	३२९९७	५९५०५	२११७	५७२३	७८४०	८११	२१९३	३००४
	जम्मा	३११७४	३७८०१	४६९३०	८३४७१	३३५९	८९३६	१२२४१	१३९०	३७६०	५१५०

जिवीकोपार्जन र खेती प्रणाली

यस धादिङ जिल्लामा सञ्चालित प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन) धादिङ को मुख्य कार्य क्षेत्र रहेको निलकण्ठ नगरपालिका तथा ज्वालामुखी गाउँपालिकाको जिविकोपार्जन मुख्यत: कृषिमा आधारित छ । मुख्य जाति तामाङ, ब्राहमण, क्षेत्री, नेवार आदि रहेको यस क्षेत्रमा कृषि पेशा मार्फत वर्ष भरि खान नपुग्ने अवस्था रहेको पाइयो । यसको मुख्य कारणका रुपमा सिँचाई अभाव प्रमुख समस्या हो । सिँचाई अभावकै कारण वर्षायाममा मात्र खेति हुने गरेको छ । यस कारण यहाँका कृषक परिवार कृषि पेशा त्यागेर विदेश पलायन हुने, लाहुर जाने वा शहरी क्षेत्रमा बसाँईसराइ गर्ने गरेको पाइयो । नया पुस्ता खेतीमा संलग्न हुन नचाहने अवस्थाले गर्दा यस क्षेत्रको खाद्य सुरक्षामा ध्यान पुर्याउने समय आएको देखिन्छ ।

साथै यस नगरपालिका तथा गाउँपालिका भित्र मुख्य रुपमा दुई किसिमको खेती प्रणाली अवस्थित रहेको पाइयो । खेतमा सामान्यतया दुई बाली धान लगाउने र हिउँदमा जग्गा बाझो राख्ने गरेको पाइयो भने कतै कतै चाँहि एक बाली धान लगाएर हिउँदमा गहूँ लगाउने चलन देखियो । त्यसतै गरी भिरालो जमिनमा कान्ला बनाई खेती गर्ने चलन पनि देखियो तर बारीहरुमा सिँचाईको अभावका कारण वर्षामा मात्र मकै तथा कोदो रोप्ने चलन छ ।

मकै मुख्यत वस्तुहरुलाइ दानाका रुपमा प्रयोग गरिने हुनाले, खायन खपत ज्यादै न्यून देखियो । दानामा प्रयोग गरिने हुनाले गर्दा यसको खेतिमा खासै ध्यान पुर्याउने गरेको देखिएन । हाल यस मकै-जोनको स्थापना पश्चात, यान्त्रिकरणमा दिइएको जोडका कारण हाल जोत्न हलोको प्रयोग ज्यादै न्यून भएको छ । यान्त्रिकरणसँगै समयमा मकै रोप्न मिलेको छ ।

सिंचाईको श्रोत र उपलब्धता

यस मकै-जोनको कार्यक्षेत्र भित्र पर्ने यस निलकण्ठ नगरपालिका तथा ज्वालामुखी गाउँपालिकाको क्षेत्रमा पर्ने खोला, मुल, खोल्सा, खहरे खोला इत्यादि मुख्य सिँचाई श्रोत हुन । साथै यस क्षेत्रमा कतिपय लिफ्ट सिँचाई, पलाष्टिक पोखरी, पक्की पोखरीको निर्माणबाट सिँचाईको पूर्ति हुदै आएको छ । तर पनि धेरै जसो भू-भाग सिँचाईका लागि वर्षामा निर्भर देखिन्छ । यसकारण बोरिङ तथा लिफ्ट सिँचाई आदिका मार्फत सिँचाई उपलब्ध भएमा जमिनको उत्पादकत्व हालको अवस्थामा भन्दा बढ्नेछ र जिविकोपार्जनमा पनि मद्दत मिल्ने छ ।

मकै-जोन क्षेत्रको सिंचाइको विवरण

सिंचाईको अवस्था	सिंचाईको अवस्था प्रतिशत
असिंचित	४८%
बर्षभरि सिचित	१३%
मौसमी सिंचित	२२%

(फिल्ड सर्भे, २०७४/७५

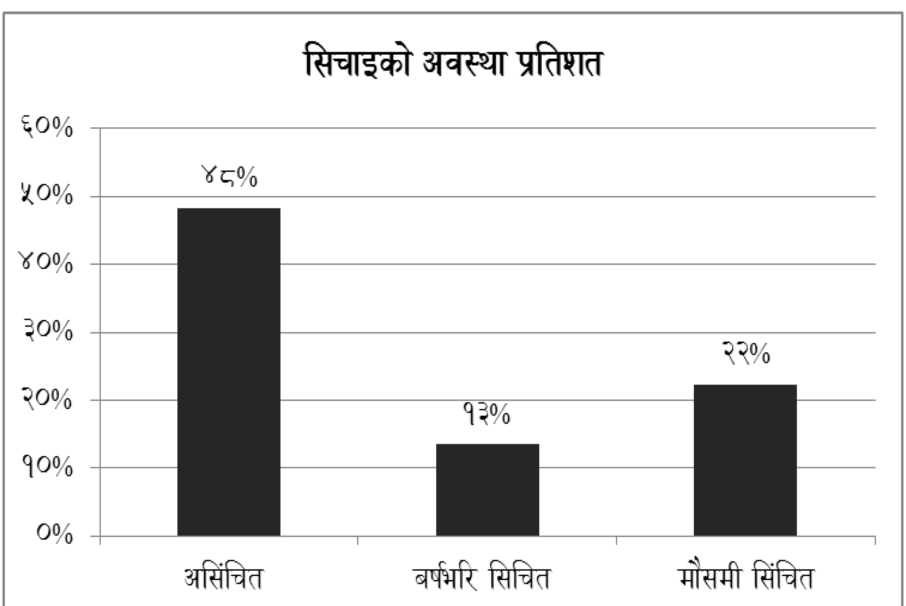

सिंचाईको स्रोत सम्बन्धी विवरण

सिंचाईको श्रोत	सिंचाईको श्रोत प्रतिशत
वर्षा	५२%
खोला	२६%
मुहान	१२%
खहरे खोला (बर्षातमा ४ महिना आउने)	१०%

(फिल्ड सर्भे, २०७४/७५)

सिंचाईको श्रोतलाइ हेर्दा यस कार्यक्षेत्रमा सिंचाइका श्रोत मध्य ५२ प्रतिशत सिंचाइ वर्षाबाट हुने देखिन्छ। खोला तथा मुहान श्रोतबाट सिंचाइ हुने क्षेत्रफल क्रमश: २६ र १२ प्रतिशत रहेको छ। त्यस्तै खहरे खोलाको श्रोतबाट सिंचाइ हुने क्षेत्रफल १० प्रतिशत रहेको छ।

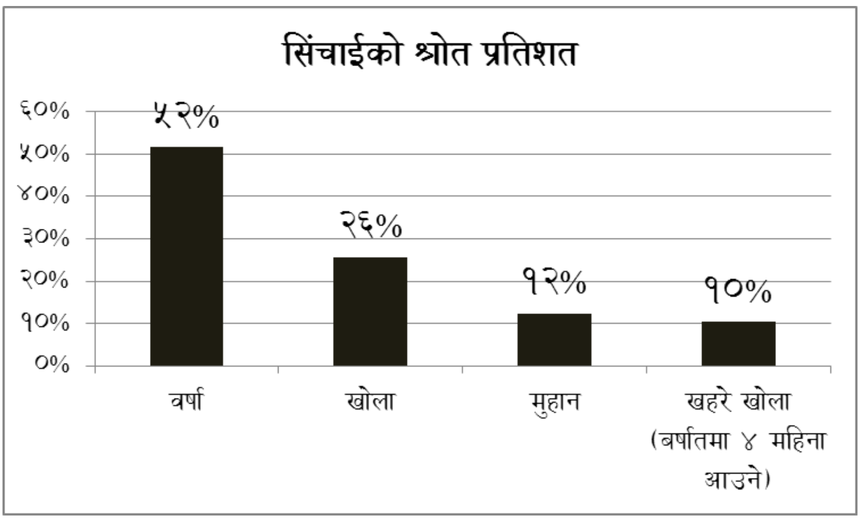

सिंचाईको पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण

सिंचाईको पूर्वाधार	सिंचाईको पूर्वाधार प्रतिशत
पाईप र कच्ची कुलो दुवै	२%
पक्की कुलो	२%
पाईप	११%
कच्ची कुलो	३३%
छैन	५२%

(फिल्ड सर्भे, २०७४/७५)

सिंचाइको पूर्वाधारको अवस्था हेर्दा ५२ प्रतिशत किसानको सिंचाइ पूर्वाधार नभएको देखिन्छ। कच्ची कुलोको प्रयोगबाट ३३ प्रतिशत सिँचाइ हुने देखिन्छ। पाइप, पक्की कुलो, पाइप र कच्ची कुलो पूर्वाधारको प्रयोगबाट क्रमश: ११, २ र २ प्रतिशत रहेको छ।

कृषि सामाग्रीको अवस्था

यस क्षेत्रमा कृषि कच्चा पदार्थ तथा कृषिका लागि रासायनिक मल, बीउ, रासायनिक विषादी आदिका लागि यही धादिङ बेशीमा अवस्थित एग्रोभेट तथा सहकारी मार्फत लिन सकिन्छ। आवश्यकता अनुसारको रासायनिक मल समयमा उपलब्ध हुदैंन । गाउँ सम्म यसको विस्तार भई सकेको छैन । यसका कारण किसानहरुलाई अत्यावश्यक कृषि सामाग्री किन्नका लागि पनि चर्को यातायात भारा तिर्नु पर्ने बाध्यता रहेको छ। यसले गर्दा कृषि लागत बढ्न गई मुनाफा कम हुने देखिन्छ । अर्कोतर्फ समयमा अत्यावश्यक कृषि सामाग्री नपाउने समस्याले पिडित छन्।

एग्रोभेटको विवरण

क्र.स.	एग्रोभेटको नाम	प्रोपाइटरको नाम	ठेगाना	इजाजत लिएको/नलिएको
१	दवाडी एग्रोभेट	बोदनाथ दवाडी	नीलकण्ठ-३	लिएको
२	ज्वालामुखी एग्रोभेट	ठाकुर प्रसाद अधिकारी	नीलकण्ठ- ८	लिएको
३	सापकोटा एग्रोभेट	सन्तोष सापकोटा	नीलकण्ठ-१२	लिएको
४	रिजाल भेट फर्मा	धुर्वराज रिजाल	नीलकण्ठ-३	लिएको
५	किसान एग्रोभेट	कृष्ण प्रसाद कोइराला	नीलकण्ठ-३	लिएको
६	नीलकन्ठ बीज भण्डार	विनोद कुमार श्रेष्ठ	नीलकण्ठ-३	लिएको

रासायनिक मल खुद्रा विक्रेताको विवरण

क्र. स.	पसलको नाम	प्रोपाइटरको नाम	ठेगाना	इजाजत लिएको/नलिएको
१	दवाडी एग्रोभेट	बोदनाथ दवाडी	नीलकण्ठ-३	लिएको
२	नीलकण्ठ सहकारी लि.	—	नीलकण्ठ-३	लिएको
३	लिला किराना स्टोर्स	लीला बहादुर श्रेष्ठ	नीलकण्ठ-३	लिएको
४	साना किसान सहकारी संस्था लि.	—	नीलकण्ठ-६	लिएको

पूर्वाधारको अवस्था सडक, विद्युत, बजार

सामान्यतया यस कार्यक्षेत्र भित्र सडक विस्तारको कार्यक्रम तीव्र रुपमा बढी रहेको कारण धेरै जसो सबै स्थानमा सडकको पहुँच पुगेको छ । विस्तारित सडकहरु प्राय: कच्ची र केही सडक ग्राभेल हुदै छन् । साथै यसै क्षेत्रबाट धादिङ-सल्यानटार सडक तथा धादिङ-सुनौला बजार-गल्छी सडक कालोपत्रे हुने योजनामा छ । धेरै जसो स्थानहरुमा सडकको पहुँच रहेको कारण भविष्यमा मकैको बजार व्यवस्थापनका लागि पनि सहज हुने देखिन्छ।

विद्युतको पूर्वाधार यस मकै-जोनको कार्यक्षेत्र भित्र सबै स्थानमा पुगेको छ । यस कारण विद्युत जन्य औजारहरुको वितरण गर्दा कुनै समस्या पर्दैन ।साथै भविष्यमा मकैसँग सम्बन्धित कारखानाहरु सञ्चालन गर्न सकिन्छ ।यस कार्यक्षेत्रको मुख्य बजार धादिङ बेशी हो । किसानहरु आफ्नो दैनिक उपभोग्य सामाग्री देखि सम्पूर्ण सामान खरिदका निम्ती यहाँ आउने गर्छन् । ज्वालामुखी गाउँपालिकाको हकमा, कृषकहरुले आफ्ना कृषि उपजहरु सातदोबाटो स्थित बजारबाट बिक्री गर्छन ।

सुचना तथा सञ्चारको अवस्था

यस क्षेत्रमा सुचना तथा सञ्चारको अवस्था राम्रो रहेको पाइयो। स्थानीय एफ.एम, टेलिभिजन आदिको उलेख्य उपस्थितिका कारण पनि सुचना प्रसारमा सहयोग पुगेको छ। स्थानीयका साथ—साथ नुवाकोट, गोर्खा आदि स्थानका एफ.एम हरु पनि सुन्ने गरेको पाइयो। रेडियो बिहानी, रेडियो धादिङ आदिका मार्फत सुचना पुगेको पाइन्छ। साथै सञ्चारका हिसाबले नेपाल टेलिकम र एन. सेल मुख्य सञ्चार प्रदायक कम्पनी हुन्।

सहयोगि निकाय सरकारी तथा गैर-सरकारी

यस धादिङ जिल्लामा अवस्थित परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन) को कार्यक्षेत्र भित्र कार्य गरिरहेका अन्य सहयोगी संघसस्था धेरै सङख्यामा भए तापनि मुख्य रुपमा काम गर्ने संस्थाहरु निम्न रहेका छन् ।

- कृषि ज्ञान केन्द्र
- प्रयास नेपाल
- साना किसान सहकारी संस्था लि.
- आई.सि.डि.सी नेपाल
- एक्सन नेपाल
- फोकस नेपाल
- एग्रोभेटहरु
- भेटनरी केन्द्र
- जिल्ला सिँचाई कार्यालय आदि।

परियोजना सञ्चालनमा आएका गाउँपालिका/नगरपालिकाको परिचय

निलकण्ठ नगरपालिका

उत्तरमा हिमालय देखि दक्षिणमा महाभारत पर्वतसम्म फैलिएको देशको एक मात्र जिल्ला धादिङमा रहेको यस नगरपालिकाको घोषणा मिति २०७१ वैशाख २५ को मन्त्रिपरिषद्को निर्णय अनुसार नीलकण्ठ, साङ्कोष, सुनौलाबजार र मुरलीभञ्ज्याङलाइ समेटेर २०७३ मा स्थापना भएको हो । सघिय सरचना सँगै खाल्टे, ज्यामरुङ र धुवाकोट गाबिस समेत यस नगरपालिकामा समाबेश गरिएको हो । देशको राजधानी काठमाडौं देखि ८९ कि.मी. मा अवस्थित यस नगरपालिकाको क्षेत्रफल १९९.८७ वर्ग कि.मी रहेको छ । यस नगरपालिकालाई १४ वडामा विभाजन गरिएको छ । साविकको निलकण्ठ गा.वि.स. को नामलाई नै कायम गरि यो नगरपालिकाको नामाकरण निलकण्ठ गरिएको छ । यस नगरपालिकाको मुख्य बालीको रुपमा मकै बाली खेती हुँदै आइरहेको छ। हाल आ.ब २०७५/७६ सम्ममा यस नीलकण्ठ नगरपालिकाका ५३ वटा कृषक समूह, १२ वटा कृषि सहकारी तथा ३ वटा बीउ उत्पादन कम्पनी सहित कुल ६८ वटा समूह, सहकारी तथा कम्पनी यस परियोजना कार्यान्वयन इकाईमा आवद्ध भै हाल २७७९ घरधुरी आवद्ध भई ९७५ हेक्टर क्षेत्रमा जोनका कार्यक्रमहरु सञ्चालन भै रहेका छन ।

ज्वालामुखी गाउँपालिका

ज्वालामुखी गाउँपालिका धादिङ जिल्लाको दोस्रो ठूलो गाउँपालिका हो। यस गाउँपालिका धादिङ जिल्लाको दक्षिण पश्चिम भेगमा अवस्थित छ। संघीयता लागु भइ स्थानीय सरकारको अवधारणा विकास भए सँगै साविकका ४ गा.वि.स लाई एकिकरण गरी ज्वालामुखी गाउँपालिका निर्माण गरियो । यसको गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल ११४०४ हेक्टर छ । भौगोलिक दृष्टिकोणले सदरमुकाम भन्दा केही पर मात्र अवस्थित रहेता पनि यस क्षेत्रको खासै विकास हुन सकिरहेको छैन । संघिय गणतान्त्रिक नेपालको प्रदेश नं ३ स्थित धादिङ जिल्लाको सदरमुकाम धादिङ बेशी देखि करिब ११ कि.मी दुरीमा रहेको यस गाउँपालिकामा साविकका चार गा.वि.स खरि, ढोला, चैनपुर र मैदी मिली घोषणा भएको यस गाउँपालिकामा ७ वटा वडाहरु रहेका छन् । पूर्ब तर्फ निलकण्ठ नगरपालिका, पश्चिम तर्फ गोरखा जिल्ला, उत्तर तर्फ निलकण्ठ नगरपालिका र त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका र दक्षिण तर्फ सिद्धलेक गाउँपालिका अबस्थित छ । यस ज्वालामूखि गाउँपालिकाको जनसंख्या २०६८ सालको जनगणना अनुसार २३९६६ रहेको छ क्षेत्रफल ११४.५ वर्ग कि.मी. रहेको छ । साथै कुल घरधुरी संख्या ५७३० रहेको छ । भुगोलका हिसाबले यस गाउँपालिकाको नक्सा गोलाकार रहेको छ । गाउँपालिका स्तरीय कुनै पनि सडक कालो पत्रे भएको नभएता पनि गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै वडा कार्यालयहरु सम्म कच्ची मोटर

बाटोको सुबिधा पुगेको छ । पशुपालन व्यवसायका दृष्टिले बाख्रा पालन व्यवसायको सम्भावना मजबुत देखिन्छ भने अन्य पशुपालनको पनि सम्भावना त्यत्तिकै रहेको देखिन्छ । कृषि ब्यबसाय तर्फ खाद्य बालिमा धान, मकै, कोदो र गहु उत्पादन हुन्छ भने अन्य बाली तर्फ अदुवा, पिडालु र मौरी पालनको पनि उत्तिकै सम्भावना रहेको छ ।

राजनैतिक हिसाबले जिल्लाका निर्वाचन क्षेत्र मध्ये यस गाउँपालिकाका सबै वडाहरु निर्वाचन क्षेत्र नं. २ अन्तर्गत पर्दछन् । यस गाउँपालिकाको सामिप्यमा रहेका नेत्रावति र बुढिगण्डकीको अविरल बहावका कारण बुढिगण्डकीको सौदर्यता, चरन क्षेत्र, पर्यटकीय हिसाबले निकटबाट नियाल्न सकिने पाविल हिमाल, गणेश हिमाल र टारहरुको मनमोहक दृश्य तथा संस्कृतिका रुपमा रहेका ज्वालामूखीमाइ, ढोला मण्डली, मैदी कोट, खरि कोट र चैनपुर कोट जस्ता धार्मिक, पुरातात्विक एबं पर्यटकिय प्रचुर सम्भावना बोकेको छ । जिल्ला स्थित टारहरु मध्ये पिपलटार जिल्लाकै महत्वपूर्ण टार मानिन्छ ।

साथै अत्याधुनिक प्रविधि एवं जलासययूक्त राष्ट्रिय गौरबको बुढिगण्डकी जलविधुत आयोजनाले प्रभावित एबं डुवान मध्ये यस ज्वालामूखी गाउँपालिकाको वडा नं. १, ५ र ७ पर्दछन । साथै उक्त योजना सम्पन्न पश्चात संकलित जलासयमा जलयात्राको ब्यबस्थापन गरि गाउँपालिकाको आन्तरिक आय बृद्धि हुने सम्भवना देखिन्छ ।

आ.ब २०७५/७६ सम्ममा यस ज्वालामूखी गाउँपालिकाका ४७ वटा कृषक समूह र ४ वटा सहकारी लगायत कुल ५१ वटा कृषक समूह तथा सहकारी गरी जम्मा १४८६ घरधुरी आवद्ध भई जम्मा ८२६ हेक्टर क्षेत्रमा मकै जोनका कार्यक्रमहरु सञ्चालन भै रहेका छन् ।

परियोजनाको कमाण्ड क्षेत्रमा मकै उत्पादन

वाली	ज्वालामुखी गाउँपालिका			निलकण्ठ नगरपालिका		
	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादकत्व	उत्पादन (मे.टन)	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादकत्व	उत्पादन (मे.टन)
मकै	१४७	३.५१	५१५.९७	४७६	३.४९	१६६१

मकै खेतीको अनुमानित लागत खर्च

यस सर्वेक्षणमा संकलन तथ्याङ्क अनुसार मकै खेती गर्दा प्रति रोपनीमा लाग्ने लागत मुल्य हेर्दा १०००-२००० सम्म खर्च लाग्ने १९ प्रतिशत, २०००-३००० सम्म खर्च लाग्ने ३३ प्रतिशत र ३००० भन्दा बढी खर्च लाग्ने ४८ प्रतिशत रहेको देखिन्छ।

क्र.स	प्रति रोपनी मकै खेति गर्दा अनुमानित खर्च (रु.)	प्रतिशतमा
१	१०००–२०००	१९%
२	२०००–३०००	३३%
३	३०००	४८%

(फिल्ड सर्भे, २०७४/७५)

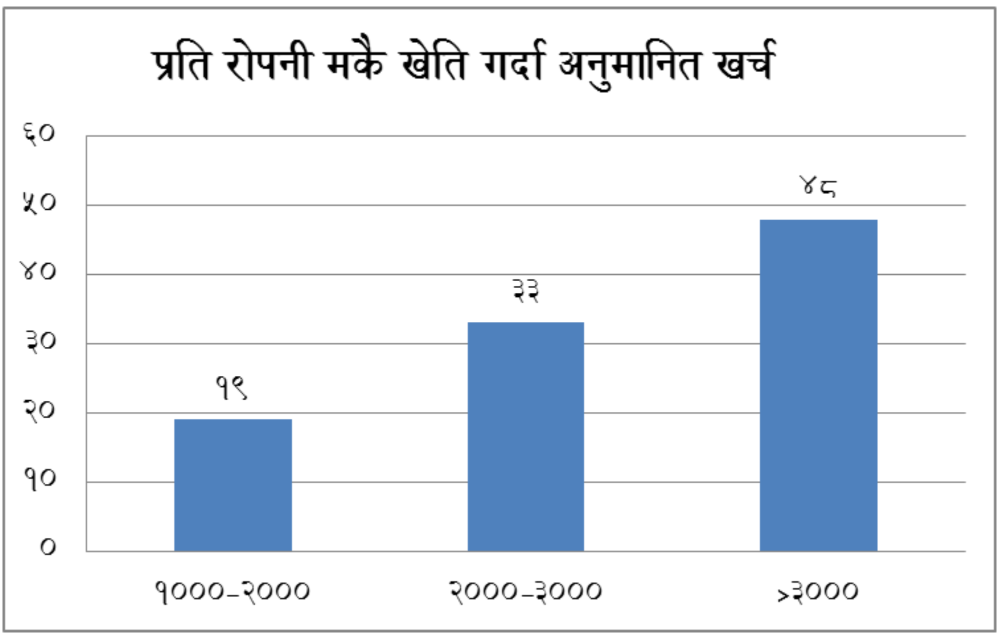

खण्ड ४

बार्षिक प्रगति विवरण

पृष्ठभूमि

मकैको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न, जोन क्षेत्रमा कृषि यान्त्रिकीकरण, कृषि पूर्वाधार विकास एवं व्यवसायिकी करण प्रबर्द्धन तथा प्रारम्भिक प्रशोधन केन्द्रहरुको स्थापना मार्फत कृषि आधुनिकीकरणको आधारशीला तयार गर्ने रोजगारी सृजना गरी कृषकहरुको आम्दानी वृद्धि गर्ने उद्देश्यले आर्थिक बर्ष २०७३/७४ देखी जोन विकास कार्यक्रम सञ्चालन भएको थियो ।

आ.ब. २०७४/७५ को बार्षिक वजेटः ३६२.९६ रहेकोमा बर्षभर जम्मा ३ करोड १७ लाख खर्च भएको अवस्था छ । एकमुष्ठ भारित प्रगति ९१.४७ प्रतिशत छ भने एकमुष्ठ बित्तिय प्रगति ८७.३४ प्रतिशत रहेको छ ।

खर्चको किसिम	वार्षिक		
	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत
पूँजीगत	९.४२	९.४२	१००
चालुगत	३५३.५४	३०७.६०	८७
जम्मा	३६२.९६	३१७.०२	**८७.३४**

परियोजना मार्फत भएको हाल सम्मको खर्च विवरण

विवरण	आ.व. ०७३/७४	आ.व. ०७४/७५	जम्मा खर्च रु लाखमा
चालु	७६.५४०३१	३०७.६	३८४.१४
पूँजीगत	८.५३९४	९.४२	१७.९६
कुल जम्मा	८५.०७९७	३१७.०२	४०२.०९

जोन विकास कार्यक्रममा संचालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरु

कस्टम हायरिङ्ग सेन्टर स्थापनाः

कृषिमा यान्त्रिकीकरण प्रवर्द्धनका लागि उत्पादन देखि बजारीकरणसम्म आवश्यक पर्ने सवै प्रकारका मेशिनरी औजार उपकरणको सेट सहितको सेवा उपलव्ध गराउनका लागि जोन संचालक समितिहरु मार्फत ५०% अनुदान सहयोगमा Custom Hiring Center (CHC) स्थापना गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्थापना तथा सञ्चालन भएका कस्टम हायरिङ्ग सेन्टरहरुमा मेशिनरी/औजार खरिदका लागि परियोजनाको तर्फबाट सम्बन्धित संचालक समिति मार्फत रु ५१ लाख ३१ हजार अनुदान सहयोग भएको छ । विभिन्न क्षेत्रमा स्थापना भएका कस्टम हायरिङ्ग सेन्टरमा खरिद भएका मेशिनरी औजारहरुको विबरण यस प्रकार रहेको छ ।

आ.व. २०७४/७५ जोनहरुमा स्थापित कस्टम हायरिङ्ग सेन्टरमा खरिद भएका मेशिनरी/औजारहरुको विबरण

क्रस	मेशिनरी औजार	संख्या	कैफियत
१	मिनिटिलर	१०१	
२	कर्न सेलर	६७	
३	स्प्रेयर	६५	
४	मकै रोप्ने मेसिन	८	
५	मकै पिस्ने मिल	२	

पालिका अनुसार वितरण भएका सामाग्रीहरु

क्र. स.	आ.ब	कार्यक्षेत्र	सामाग्री विवरण				
			मिनी टिलर	मकै छोड्याउने मेसिन	स्प्रेयर	मकै रोप्ने मेसिन	अन्य
१	२०७४/७५	ज्वालामुखी गाउँपालिका	२६	१८	१७	२	
		नीलकण्ठ नगरपालिका	७५	४९	४८	६	२
जम्मा			**१०१**	**६८**	**६५**	**८**	**१**

आ.व. २०७३/७४ र आव २०७४/७५ मा खरिद भएका मेशिनरी/औजारहरुको विबरण

क्र. स.	मेशिनरीऔजार	आव २०७३।७४	०७४।७५	जम्मा	रकम रु
१	मिनिटिलर	५४	१०१	१५५	६२०००००।००
२	कर्न सेलर	२४	६७	९१	५६८७५०।००
३	स्प्रेयर	३३	६५	९८	१३२८००।००
४	मकै रोप्ने मेसिन	०	८	८	३६८००।००
५	मकै पिस्ने मिल	०	२	२	६८०००।००
जम्मा रु. उनसत्तरी लाख अडतिस हजार तीन सय पचास मात्र ।					६९३८३५०।००

पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टर स्थापना

जोन सञ्चालन भएका क्षेत्रहरुमा व्यावसायिकरणका लागि प्राथमिक प्रशोधन केन्द्र, गोदाम घर, ग्रेडिंग, प्रि-कुलिङ, तौलाई, प्याकेजिङ, लेवलिङ, ढुवानी, प्रदर्शन तथा विक्री कक्ष/स्टल लगायतका उत्पादनोपरान्त उपज व्यवस्थापन/ह्याण्डलिङ तथा वजार व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक अन्य पूर्वधारहरु र ठूला ढुवानी साधन समेत रहेको एक पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टर निर्माण गत आ.व. मा संचालित सम्पूर्ण व्लकहरुमा व्यावसायिकरण तथा गुणस्तरीय उत्पादनमा वृद्धिका लागि प्राथमिक प्रशोधन केन्द्र, गोदाम घर, ग्रेडिंग, प्रि-कुलिङ, तौलाई, प्याकेजिङ, लेवलिङ, ढुवानी, प्रदर्शन तथा विक्री कक्ष/स्टल लगायतका उत्पादनोपरान्त उपज व्यवस्थापन/ह्याण्डलिङ तथा वजार व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक पूर्वधारहरु र साना ढुवानी साधन (ट्र्याक्टर, सिंगल क्याविनको जिप, पिकअप आदि) समेत रहेको एक पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टर निर्माण गर्ने कार्यक्रम परियोजना दस्तावेजमा उल्लेख रहेको छ ।

यस कार्यक्रम अन्तर्गत परियोजनाको ८५ प्रतिशत अनुदानमा परियोजना कार्यान्वयन इकाई र मकै जोन संचालक समितिसँगको सम्झौताका आधारमा पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टर स्थापना गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टर स्थापना तथा सञ्चालनका लागि परियोजनाको तर्फबाट रु ८१ लाख १८ हजार संचालक समिति मार्फत अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइएको छ । पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टरहरुमा निर्माण भएका मुख्य मुख्य भौतिक पूर्वाधार तथा खरिद गरिएका मेशिनरी औजारहरुको विबरण यस प्रकार रहेको छ ।

आ.व २०७४/७५ मा परियोजना क्षेत्रमा स्थापित पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टरमा पूर्वाधार/मेशिनरी/औजारहरुको विबरण

क्र.सं.	मेसीनरी औजार/ भवन	समूहको नाम	ठेगाना	संख्या	मूल्य रु	कैफियत
१	भवन निर्माण	कृषक जागरण फलफूल तथा तरकारी सहकारी संस्था लि	नि.न.पा. -४	१	१०००००.००	
२	भवन निर्माण	मनकामना कृषक समूह	ज्वालामुखी - ३	१	१८३६९३८.८९	
३	भवन निर्माण	रनदेवी कृषि सहकारी संस्था	नि.न.पा.-१२	१	१६६००००.०१	
४	भवन निर्माण	गणेश हिमाल कृषि व्यवसाय तथा बिउ बीजन व्यापार कम्पनी प्रा.लि.	नि.न.पा.-८	१	२८६८०००.००	

मेसीनरी औजार खरिद

पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टरहरुमा उल्लेखित मेशिनरीहरुका अलावा पोष्ट हार्भेष्ट व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित विभिन्न साना मेशिनरी औजारहरु समेत खरिद भएका छन् ।

काठको फलैचा बनाउने	जलकन्या मिश्रीत बीउ बीजन उत्पादक कृषक समूह	नि.न.पा.-७		१०७१००.००
चिस्यान मापन उपकरण			१	४६७५०.००
ग्रेडिङ मेसिन			१	४६७५००.००
विधुतिय डिजिटल तौलने मेसिन			१	२९७५०.००

मेटलविन			५	८५०००.००	
बोरा सिलाउने मेसिन			१	१३६००.००	
त्रिपाल			१	८५००.००	
जुटको प्याकिङ बोरा प्रिन्टेड लोगो सहित			२००	८५००.००	
जम्मा				७६६७००.००	
१३% vat				४५१००.००	
कुल जम्मा				**८११८००.००**	

हाल सम्मका पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टरको विवरण

यस परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन) धादिङबाट बीउ उत्पादन गर्ने र बीउ उत्पादन गर्छु भनी प्रतिवद्धता जनाएका सहकारी तथा बीउ कम्पनीका लागि आ.ब २०७३/७४ र आ.ब २०७४/७५ मा ८५ % मूल्य अनुदानमा निर्माण भएको पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टरको विवरण यसप्रकार छ ।

क्र. स.	सेन्टर रहेका स्थान	व्यवस्थापन गर्ने निकाय	निर्माण पूर्वाधार	सङ्ख्या	क्षमता (मे.टन)	लगानि (रु.)
१	नी.न.पा -७, तारुखर्क	जलकन्या मिश्रित बीउबिजन उत्पादक कृषक समूह	पोष्टहार्भेष्ट सेन्टरभवन, मकैंको ग्रेडिङ मेशिन, मेटल बीन, तौलने मेशिन, बोरा सिलाउने मेशिन, moisture meter आदि	१	१०	३१,२१,०००
२	नी.न.पा-८, ससाह	गणेश हिमाल वीउ विजनब्यापार कम्पनी लि	पोष्टहार्भेष्ट सेन्टर भवन	१	१५	३३,०७,०००

क्र. स.	सेन्टर रहेका स्थान	व्यवस्थापन गर्ने निकाय	निर्माण पूर्वाधार	सङ्ख्या	क्षमता (मे.टन)	लगानि (रु.)
३	नी.न.पा-१२, साङकोष	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टर भवन	१	१०	१९,५३,०००
४	नि.न.पा-४, पौवा	कृषक जागरण फलफुल तथा तरकारी सहकारी संस्था लि.	पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टर भवन	१	५	११,७८,०००
५	ज्वालामुखी-३, अमराई	मनकामना कृषक समूह	पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टर भवन	१	१०	२१,६१,०००
	कुल जम्मा	**रु एक करोड सत्र लाख बीस हजार**				**१,१७,२०,०००**

साना सिंचाई प्रणाली निर्माण तथा मर्मत सुधार

परियोजनाको कार्यक्षेत्र भित्र सम्बन्धित जोन संचालक समिति मार्फत माग भए बमोजिम जोन विकास कार्यक्रममा सहभागि कृषक समूह, सहकारी, जल उपभोक्ता समूह तथा निजी कृषि

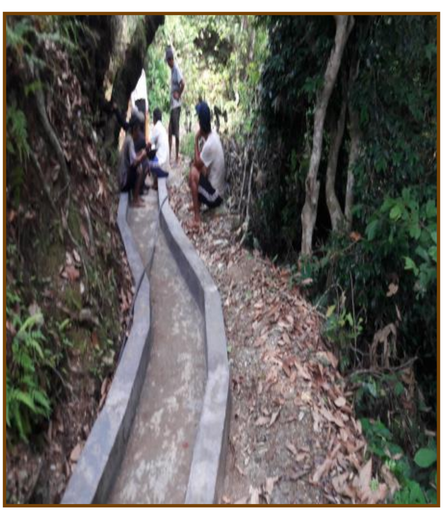

व्यावसायिहरु र परियोजना कार्यान्वयन इकाई बीचको सम्झौताका आधारमा साना सिंचाई सम्बन्धि पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भार सम्बन्धि कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । जस अन्तर्गत परियोजनाको ८५% अनुदान

सहयोगमा साना सिंचाई कुलो मर्मत, पानी संकलनका लागि सिमेन्टेड तथा प्लाष्टिक पोखरी निर्माण, थोपा सिंचाई प्रणाली स्थापना, स्यालो ट्युव वेल, पानी तान्ने मोटर/पम्प, लिफ्ट सिंचाई लगायतका साना सिंचाई सम्बन्धि पूर्वाधार तथा मेशीनरीहरुमा अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइएको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत ३३ वटा साना सिंचाई निर्माण तथा मर्मत सम्भार आयोजना सञ्चालनका लागि रु **३१ लाख ४७ हजार** परियोजनाबाट अनुदान बापत उपलब्ध गराइएको छ । जसबाट ३९६ हेक्टर क्षेत्र सिचित भै १३९१ घरधुरी लाभान्भित भएका छन ।

प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान

कार्यक्रममा कृषि उपज उत्पादनमा संलग्न कृषकहरुलाई थप उत्पादनमा प्रोत्साहन गर्दै कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धि गर्नुका लागि प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान प्रणाली यस परियोजनाको प्रमुख रणनीतिको रुपमा रहेको छ । परियोजनाको जोन सञ्चालन कार्यविधिमा रहेको व्यवस्था बमोजिम एक बर्षे बालीरुको हकमा आधुनिक प्रविधि अपनाई उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्ने कृषकलाई बहु बर्षे बालीको हकमा उत्पादकत्व तथा क्षेत्र बिस्तारलाई समेत आधार मानि यस किसिमको अनुदान उपलब्ध गराउन सकिने व्यवस्था रहको छ । आ.व. २०७४/७५ मा यस कार्यक्रम अन्तर्गत ४४० हेक्टरका लागि यस किसिमको अनुदान वितरण भएको छ जसमा रु ४४ लाख बराबर रकम सम्बन्धित संचालक समितिलाई उपलब्ध गराइएको छ जसबाट परियोजना दस्तावेज र जोन सञ्चालन कार्यविधिमा व्यवस्था भए बमोजिम ७० प्रतिशत रकम सम्बन्धित कृषकहरुलाई र ३० प्रतिशत रकम सम्बन्धित संचालक समितिलाई प्रदान गरिएको छ । यस कार्यक्रमबाट कुल १७५१ कृषक घर परिवार लाभान्वित भएका छन् । आव २०७४।७५ मा वितरण भएको प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदानको विबरण यस प्रकार रहेको छ ।

जोनहरुमा वितरित प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान सम्बन्धि विबरण

क्र.सं.	जिल्ला	बाली/जोन	क्षेत्रफल हे.	कृषक संख्या	अनुदान बापत प्राप्त रकम रु	कैफियत
१	धादिङ	मकै	४४०	१७५१	४४ लाख	

सहभागितात्मक व्यावसायिक उत्पादन तथा प्रशोधन प्रविधि प्रदर्शन तथा स्थलगत तालिम

संचालित मकै जोनमा मकै बालीको व्यावसायिक उत्पादन तथा प्रशोधन सम्बन्धि आधुनिक प्रविधि प्रसारण एवं हस्तान्तरणका लागि परियोजना कार्यान्वयन इकाई मार्फत मकै बालीमा १ हे. क्षेत्रफलमा कृषकहरुको सहभागितामा ३ वटा सहभागितात्मक व्यावसायिक उत्पादन तथा प्रशोधन प्रविधि प्रदर्शन सञ्चालन गरिएका छन् । यस कार्यक्रम सँगै मकैको उत्पादन प्रविधि, बजारीकरण, मूल्य श्रृंखला विकास लगायतका विविध पक्षहरु समेटिने गरी ५ वटा स्थलगत तालिम समेत सञ्चालन भएका छन् । यस कार्यक्रममा १२५ जना व्यावसायिक कृषकहरु लाभान्वित भएका छन् । परियोजनाको तर्फबाट यस कार्यक्रममा रु ६०००००।०० रुपैया लगानि भएको थियो ।

स्थलगत प्रयोगशाला सेवा

परियोजना अन्तर्गतका जोनहरुमा जोनमा आबद्ध कृषकहरुलाई स्थानीय स्तरमा माटो जाँच तथा बाली उपचार सम्बन्धि सेवा पुर्याउनका लागि स्थलगत प्रयोगशाला सञ्चालन गरिएको थियो । यस कार्यक्रम अन्तर्गत माटो जाँच तथा बाली उपचार सम्बन्धि सेवा उपलब्ध गराउनका साथै कृषकहरुलाई प्राविधिक सल्लाह सुझाव समेत उपलब्ध गराइएको थियो । यस किसिमको सेवाबाट जोन क्षेत्रका गरी ३९ जना कृषकहरु लाभान्वित भएका थिए जसमा । ११३ वटा माटोको नमुना परीक्षण गरिएको थियो भने धान, मकै, गहु,कोदो, तरकारीबाली गरि १०५ वटा नमूनाहरुको रोग किरा सम्बन्धि परीक्षण गरी त्यसको निदान सम्बन्धि सल्लाह सुझाव दिइएको थियो ।

कृषि प्राविधिक शिक्षालय स्थापना/सञ्चालन सहयोग

परियोजनाको मूल दस्तावेजमा यस परियोजनाको प्रमुख रणनीतिको रुपमा रहेको कृषि अनुसन्धान-शिक्षा - प्रसारको सम्बन्धको समन्वय तथा आधुनिकीकरण गर्ने व्यवस्था बमोजिम यस परियोजना कार्यान्वयन इकाईमा कृषि प्राविधिक शिक्षालय स्थापना तथा सञ्चालनका लागि चालु अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था रहेको थियो । यस कार्यक्रम अन्तर्गत जोन मार्फत जोन तथा आसपासका क्षेत्रमा सञ्चालनमा रहेको श्री चन्द्रोदय मा.वी. बेनीघाट रोराङ गाउँपालिका- ५ बिशालटार र मण्डली मा.बी. गंगा जमुना गाउँपालिका- ५ फूलखर्क लाई चालु अनुदान उपलब्ध गराइएको थियो जस अन्गर्गत उक्त कार्यक्रम चन्द्रोदय माध्यमिक बिद्यालय बेनीघाट रोराङलाई स्मार्ट कक्षा संचालन गर्न ३ थान आई टि सामाग्री उपलब्ध गराईएको साथै बाली बिज्ञान प्रयोगशाला संचालन गर्न ल्याब ईकुमेटस र सामग्रीहरु उपलव्ध गराईएको र मण्डली मा वि फुलखर्क प्राबिधिक शिक्षालयलाई कम्प्युटर ८ वटा, ल्यापटप ३ थान, कम्प्युटर टेबल ११ थान, 3 in 1 प्रिन्टर १ थान र ११ थान मल्टिप्लक गरिद गर्न आर्थिक अनुदान सहायता गरिएको हुदा यस कार्यक्रम अन्तर्गत सम्बन्धित प्राविधिक शिक्षालयहरुलाई परियोजनाको तर्फबाट रु १४ लाख ७५ हजार अनुदान बापत उपलब्ध गराइएको छ ।

हिउदे मकै प्रबर्द्धन तथा प्रदर्शन कार्यक्रम

आधार बर्ष २०७२/७३ मा ५७ हेक्टर क्षेत्रफलमा हिउदे खेति भएकोमा आर्थिक बर्ष २०७४/७५ सम्पन्न हुँदा क्षेत्रफलमा विस्तार भै करीव ९० हेक्टरमा हिउदे मकै खेती भयो । हिउदे मकै खेतिलाई थप प्रबर्द्धन गर्न ५ हेक्टर जमिनामा हिउँदे मकै उत्पादन प्रदर्शन कार्यक्रम संचालन गरियो परियोजना क्षेत्रका कृषकहरुले करिब प्रति रोपनीमा २००००-२५००० सम्मका घोगा बिक्रि गरेका छन जुन तरकारी खेति भन्दा लाफामूलक देखिन्छ । यो सिजनमा मकै उत्पादन गर्दा

धादिङ बेशीमा बिक्री गर्न समस्या नहुने र उत्पादन बढि भएमा काठमाडौंमा समेत निर्यात गर्न सकिन्छ । रामपुर कम्पोजिट र अरुण २ जातका मकै परिक्षण गर्दा हिउदे मकै खेती श्रावणको अन्तिम हप्ता देखि भाद्रको पहिलो हप्तामा लगाउदा सिंचाईको सुबिधा नभएको पाखो बारीमा समेत मकै लगाउन सकिने हुदा परियोजनाले प्रत्येक बर्ष कृषकहरुलाई हिउदे मकै लगाउन थप उत्साहित गराउने खालका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने योजनामा छ । परियोजनाको तर्फबाट हिउँदे मकै प्रबर्द्धनको लागि रु ७९२६० रुपैया लगानि भएको थियो ।

उन्नत मकै खेती प्रविधि प्रदर्शन

३ वटा कृषक समूहमा प्लाष्टिक मल्चिङ, मिनिमम टिलेज, ज्याव प्लान्टर बाट मकै छराई, मेशिनबाट गोडमेल, मेशिनबाट गोडमेल, प्रशोधन तथा भण्डार सम्बन्धी प्रविधि अपनाई उन्नत मकै प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रम संचालन गरी यान्त्रिकरणमा जोड दिइएको थियो । यस कार्यक्रम बाट ७८ जना कृषकहरु लाभान्भित भएका थिए । परियोजनाको तर्फबाट यस कार्यक्रमको लागि रु ६०००००।०० रुपैया लगानि भएको थियो ।

मकै बीउ उत्पादन कार्यक्रम

रामपुर मकै बाली अनुसन्धान कार्यक्रम, चितवनबाट रामपुर कम्पोजिटको २ टन मूल बीउ ल्याई ३ वटा कृषक समूह, ४ वटा कृषि सहकारी र १ वटा बीउ उत्पादन कम्पनीलाई ५० प्रतिशत अनुदानमा बीउ उपलब्ध गराई ७० हेक्टर क्षेत्रफलबाट सि-१ बीउ ११० मे टन उत्पादन भयो बीउ उत्पादन प्रबिधि र

आवश्यक मापदण्डको बारेमा परियोजना कार्यान्वयन इकाई बाट समय समयमा निरिक्षण तथा प्रबिधि प्रसारणको काम भएको थियो । उक्त बीउ हाल बिभिन्न कृषक समूह।सहकारीहरुलाई जोन संचालनक समितिको कोषको रकमबाट ५० प्रतिशत अनुदानमा वितरण भैरहेको छ । परियोजनाको तर्फबाट मुल बीउ वितरणको लागि रु १०५०००।०० रुपैया लगानि भएको थियो ।

उन्नत मकै खेती विस्तार कार्यक्रम

परियोजनामा सूचीकृत भएका ७८ वटा समूह।सहकारीहरुलाई ५० प्रतिशत अनुदानमा ११०९१ केजी रामपुर कम्पोजिटको उन्नत बीउ ४०० हेक्टर क्षेत्रफलको लागि वितरण गरिएको थियो जसबाट १३९६ मेट्रिक टन मकै उत्पादन भै आन्तरिक उपभोगमा प्रयोग भएको छ भने कृषकहरुमा स्थानिय कम उत्पादन हुने जात तथा पुरानो बीउ प्रयोग गर्नको सट्टा उन्नत मकै लगाउन पर्ने धारणाको विकासभै परियोजना क्षेत्रमा उन्नत मकैको प्रयोग गरि खेती गर्ने हरुको संख्या बढिरहेको अवस्था छ । परियोजनाको तर्फबाट उन्नत बीउ वितरणको लागि रु ५०००००।०० रुपैया लगानि भएको थियो ।

हाईब्रिड मकै प्रबर्द्धन कार्यक्रम

बाह्र वटा कृषक समूहहरुलाई ६० हेक्टर क्षेत्रफलको लागि १२०० केजी हाईब्रिड मकैको बीउ वितरण गरिएकोमा करीव ७२० मेटन मकै उत्पादन भई जिल्ला भित्रै खपत भएको छ ।

भकारो सुधार कार्यक्रम

सुन्नमा सामान्य लाग्छ तर भकारो सुधारले पशु उत्पादन मात्र नभइ गोठेमल बनाउन पनि सहयोगी हुन्छ । कृषकले भकारो सुधार गरी पशुमुत्र संकलन गर्ने भुई बनाउने र जम्मा गर्ने ट्याङ्की निर्माण तथा गोठेमलको

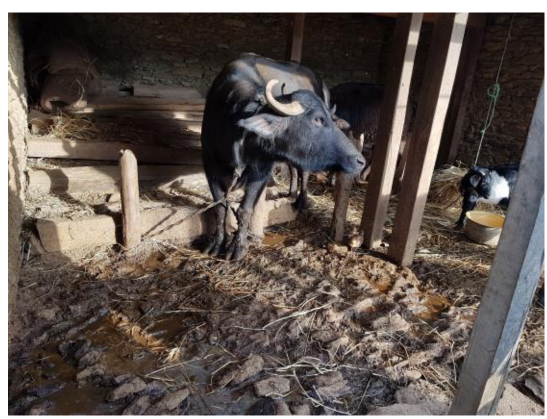

खादमाथि छानो राख्ने काम गर्न यस किसिमको अनुदान दिईएको हो । अनुदानका अलावा कृषकहरुको खेतबारीको माटोको अर्वराशक्ति दिनप्रतिदिन घट्दै गएको छ । यस्तो अवस्थामा प्राङ्गारिक मलको अधिकतम प्रयोग गर्नुपर्ने हुन्छ । तसर्थ गोबर मल, कम्पोष्ट मल, भेडा बाख्राको जुतो, कुखुराको सुली, हरियो मल, पीना, मासु, हड्डी, आदि प्रांगारिक मलका स्रोत हुन् । यिनै मलको संरक्षण र सदुपयोगले नै माटोको उर्वराशक्ति दिगोरुपमा बढाउन सकिन्छ । यी सबै कार्य सुधार गर्नको लागि कृषकहरुले अपनाउदै आएका गाई-भैंसी बाध्ने गोठको भूइलाई राम्रोसॅग सुधार गर्नु अति आवश्यक छ भन्ने जस्ता सन्देश मुलक कार्यक्रमहरु रेडियो बाट प्रशारण तथा स्थलगत तालीमबाट समेत संचालन गरिएको थियो । २४८ वटा कृषक हरुका गोठमा भकारो सुधार निमाण भई गुणस्थरीय गोठेमल उत्पादन भैरहेको तथा मुत्र खेर जानबाट रोकिएको छ यसमा परियोजनाको तर्फबाट रु १२९००००।०० खर्च भएको छ ।

जोन विकास कार्यक्रममा लाभग्राहीहरुको विबरण

आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालित कार्यक्रमबाट कुल २७७२ कृषक घर परिवार लाभान्वित भएका छन् । जसको लैंगिक तथा सामाजिक विबरण यस प्रकार रहेको छ ।

जोन विकास कार्यक्रममा लाभग्राहीहरुको विबरण

महिला	पुरुष	दलित	जनजाती	अन्य	कुल जम्मा
११२२	१६५०	३७०	१२७६	११२६	२७७२

लैङ्गिक रुपमा हेर्दा जोन विकास कार्यक्रमबाट लाभान्वित महिला र पुरुषको अनुपात क्रमशः ४४% र ५६% प्रतिशत रहेको छ । सामाजिक हिसाबमा हेर्दा दलित, जनजाती र अन्य वर्गको अनुपात क्रमशः १२, ४३ र ४५ प्रतिशत रहेको छ ।

अनुदानका कार्यक्रमहरुको अवस्था र उपलब्धि

क्र.सं.	मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरु	परियोजनाको लगानी रु हजारमा	मुख्य मुख्य उपलब्धी
१	कस्टम हायरिङ्ग सेन्टर स्थापना/संचालन	७६३१	जोनमा आवद्ध समूह सहकारीहरुलाई उनीहरुको माग बमोजिम कष्टम हायरिङ स्थापना सहयोग कार्यक्रममा रहयोग गर्न १५५ वटा मिनि टिलर ९१ कन सेलर ९८ वटा स्प्रेयर ८ वटा मकै रोप्ने मेसिन र २ वटा मकै पिस्ने मिल बितरण गरिएको यसबाट उत्पादन लागतमा कमी आउने
२	पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टर स्थापना/संचालन	१०१६९	२ वटा पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टरको नँया निमार्ण कार्य सम्पन्न २ वटाको तला थप गरी पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टरको क्षमता बृद्धि गरिएको र एक वटा निर्माण सम्पन्न भवनमा आवश्यक मेसेनरी औजार जडान गरी प्रयोगमा ल्याईएको
३	प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	४४००	१७५१ घरधुरीले रु.४४ लाख अनुदान प्रासगरि थप उत्पादनका लागि प्रोत्साहित भएका
४	कृषि प्राविधिक शिक्षालय/अध्ययन संस्थान स्थापना/संचालन सहयोग	१९७५	चन्द्रोदय माध्यमिक बिद्यालय बेनीघाट रोराङलाई ३ थान आईटि सामाग्री र फुलखर्क प्राबिधिक शिक्षालयलाई कम्प्युटर ८ वटा, ल्यापटअप ३ थान, कम्प्युटर टेबल ११ थान, 3 in 1 प्रिन्टर १ थान र ११ थान मल्टिपलक गरिद गर्न आर्थिक अनुदान सहायता दिइएको यसले गर्दा १६० जना कृषि पढने पढ्ने बिद्यार्थी प्रत्यक्ष रुपमा लाभावन्तित हुने साथै गत वर्ष पनि चन्द्रोदय माध्यमिक बिद्यालयलाई इनार १ पानी तान्ने पम्प १, प्लाष्टिक पोखरी १, पोलीहाउस २ तथा थोपा सिंचाई प्रणाली जडानमा अनुदान सहयोग भइ व्यवहारिक शिक्षा प्रदान गर्न सहज भएको ।

क्र.सं.	मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरु	परियोजनाको लगानी रु हजारमा	मुख्य मुख्य उपलब्धी
५	साना सिंचाई मर्मत तथा सम्भार	४०४६	५ वटा समूहमा ६ वटा पक्कि सिमेन्टेड कुलो निर्माण, १ वटा समूहमा १ वटा बाँध निर्माण, सिमेन्टेड ईन्टेक निमार्ण गरी पाइप सिचाई ४ वटा समूहमा, प्लाष्टिक पोखरीबाट सिचाई गर्न ७ वटा समूहमा १५ वटा पोखरी निमार्ण, ६ वटा समूहमा मोटरबाट लिफ्ट सिचाई, ११ वटा समूहमा पाईपबाट सिंचाई र सिमेन्टेड पक्की पोखरी ५ वटा समूहमा निमार्ण भई जम्मा ४० वटा आयोजना सम्पन्न भएका छन् जसबाट ५० हेक्टर जमिनमा नया थप सिंचाई प्राप्त भई हिउँदे मकै उत्पादनमा सहयोग पुगेको
६	उन्नत मकै प्रविधि प्रदर्शन	६००	३ वटा कृषक समूहमा फरक फरक प्रविधि अपनाई उन्नत मकै प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रम संचालन गरी यान्त्रिकरणमा जोड दिइएको । ज्याव प्लान्टरको प्रयोग तथा प्लाष्टिक मल्चिङ प्रविधिमा कृषकहरुको चासो बढेको ।
७	श्रोत बीउमा सहयोग	१०५	कम्तीमा पनी १०० मे ट गुणष्टरीय मकैबीउ उत्पादन हुने

अनुसूचीहरु

अनुसूची १: आ.व. २०७४/७५ मा सुचीकृत भएका समूह तथा सहकारीहरुको विबरण

क्र.स	नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१	प्रगतिशील आइ.पि.एम कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	मनबहादुर थापा	९८४१८२६४६१
२	जलकन्या कृषि सहकारी संस्था लि	निलकण्ठ नगरपालिका	रामकाजी अधिकारी	९७४१००५४३१ / ९८४१५९१२५७
३	निलकण्ठेश्वर आइ.पि.एम कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	भिम माया श्रेष्ठ	९८०३४४२१५१
४	राम्चे सिम्चेपानी कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	हिरा बहादुर श्रेष्ठ	९८४१६५६६७५
५	जमुने चौर कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	काजीमान नेपाली	९८६०१६६२०५
६	कालिका कृषक समूह (ख)	निलकण्ठ नगरपालिका	तिल कुमारी रावत	९८४१८६५५३२
७	शान्तीदेवी महिला तरकारी कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	शुशिला अर्याल	९८४३७९४५४१
८	साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि	निलकण्ठ नगरपालिका	इन्द्र बहादुर श्रेष्ठ	९७५१००९०३०
९	संगम कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	सुजना खनाल	९८४९५६७१३९
१०	मुरलीभञ्ज्याङ साना किसान कृषि सहकारी लि.	निलकण्ठ नगरपालिका	दुर्गा दवाडी	९८१३१४९०३७
११	आँसी खोला आई.पि.एम कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	सुनिता दवाडी	९८४९२२१८७९
१२	समता कृषि तथा पशुपालन कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	राजन बराइली	९८५११७०८१८
१३	लामा गुरु साना किसान कषि सहकारी संस्था लि.	निलकण्ठ नगरपालिका	भगवती भण्डारी	९८५११९११७६
१४	नागभुमि कृषि विकास कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	रामशरण थापा	९८५११२०१२२

क्र.स	नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१५	मनरुपि कृषि समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	नविन गुरुङ	९८१०३८३०६० / ९८५१००३६०५
१६	आत्म निर्भर कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	कृष्ण मणि नेपाल	९७४१०८४५९८ / ०१०५२०८७५
१७	मंकाली कृषक समूह (ख)	निलकण्ठ नगरपालिका	रमा ढकाल	९८६९१०५६५६ / ९८४१६५६४६९
१८	कालिका (ग) कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	लोक बहादुर गुरुङ	९८४१०६३३०१ / ९८१३७८३३६३
१९	पञ्चकन्या (ख) कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	सुर्य बहादुर गुरुङ	९८१३३२८४०५
२०	श्रमजीवि कृषि सहकारी संस्था लि.	निलकण्ठ नगरपालिका	भिम बहादुर गुरुङ	९८४१६१५३६०
२१	तीनघरे काफ्ले कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	केशव बाँस्कोटा	९८१०२६९६१८ / ९८४०५३२२५८
२२	जलकन्या सघन आइ.पि.एम	निलकण्ठ नगरपालिका	चित्र कुमारी थापा मगर	९८२३४९६९५४ / ९८४१०६२६४६
२३	जागरण कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	विष्णु पुकार श्रेष्ठ	९८०१२१०५०८ / ९८४३४३६६४६
२४	प्रगतिशील कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	मेघ राज पोखेल	९८४१७१७८३५
२५	भैरवी मिश्रित कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	जुना कुमारी नेपाली	९८४१६९७१८६ / ९८१८३२३२३३
२६	गोकर्णेश्वर आइ. पि. एम कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	पुष्पा पन्त	९८४९५६४७०६
२७	सुनदेवी कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	अण बहादुर राना मगर	९८०६७७९४५४
२८	काफल छाँप कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	मान बहादुर थापामगर	९८४९२४३०९६ / ९८६१७७८७१०
२९	मंकाली कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	प्रेम नारायण श्रेष्ठ	९८६१५९७१३७
३०	स्मार्ट कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	शम्भु श्रेष्ठ	९८४१०६६८०९

क्र.स	नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
३१	उद्यमशील कृषि सहकारी संस्था लि.	निलकण्ठ नगरपालिका	दान बहादुर कुमाल	९८४३५१०५३३
३२	ससकन्या महिला कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	पार्वती रिजाल	९८४१६५६६२३
३३	बगैंचा कृषि समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	विष्णु हरि लम्साल	९७५१०३२७०४ / ९८४११२०८१३
३४	तल्लो बेसी कृषक सहकारी संस्था लि.	निलकण्ठ नगरपालिका	कृष्ण प्रसाद अधिकारी	९८४९४५४८३५
३५	महादेवस्थान कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	सिताराम लम्साल	९८४९७१०३८८
३६	अलैचे कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	तिल प्रसाद लम्साल	९८२३८०९०५२
३७	कालिका(क) कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	तेज कुमारी लम्साल	९८४३७८४६२५
३८	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	निलकण्ठ नगरपालिका	लाल बहादुर श्रेष्ठ	९८४९२१२१३४
३९	सुर्योदय साना किसान कृषि सहकारी	निलकण्ठ नगरपालिका	हरि प्रसाद घिमिरे	९८४१६४१५३०
४०	कुडुल्ले कृषि तथा पशु पालन कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	गोमा सापकोटा	९८४१५२८४४३ /९८१८२२९४१९
४१	लामिश्वराँ महिला कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	राधा धमला	९८४१७४७९६३
४२	दामगाडे महिला कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	सानी परियार	९८४९५६७३६९
४३	साङकोष महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	निलकण्ठ नगरपालिका	पम्फा नेपाली	९८६३३४०३६५
४४	सबिन कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	कल्पना थापामगर	९८४९४५४८२९
४५	कृषक जागरण फलफुल तथा तरकारी सहकारी संस्था लि.	निलकण्ठ नगरपालिका	कृष्ण कुमार श्रेष्ठ	९८४१६४१६५०
४६	नमुना कृषि सघन आइ.पि.एम कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	दिब बहादुर गुरुङ	९८४१०६२८०८

क्र.स	नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
४७	राजपोखरी कृषि बहुद्देश्य सहकारी संस्था लि	निलकण्ठ नगरपालिका	राजाराम श्रेष्ठ	९८४१५४६८५९
४८	जलकन्या मिश्रित बीउ बीजन कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	विष्णुलाल श्रेष्ठ	९८४१७१७७४३
४९	ज्योती जनप्रिय कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	सुप सिं तामाङ	९८४१६५६७५०
५०	वरमाणी कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	राम बहादुर श्रेष्ठ	९८४९२३३०४८
५१	भाङखर्क कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	फुलमाया गुरुङ	९८४०२८६६६९ / ९८६०६८२०४२
५२	आचार्य गाउँ लाहुरे गाउँ कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	शिव प्रसाद सिक्देल	९८२३३१८०५४
५३	पञ्चकन्या कृषक समूह (क)	निलकण्ठ नगरपालिका	रुपामस्की मगर	९८४३२५५२९७
५४	प्रगतिशील आइ. पि. एम कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	कृष्ण बहादुर गुरुङ	९८४१८२७८०६
५५	आँपचौर महिला कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	सिता गुरुङ	९८६१००६४९३
५६	आपँश्वरा कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	शिवहरी सापकोटा	९८४१२३०४०४
५७	वि पि गाउँ कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	शर्मिला गुरुङ	९८४३२५४३५६
५८	मधुवन कृषक समूह	निलकण्ठ नगरपालिका	हुम कुमारी गुरुङ	९८२३१६९९९८
५९	सुर्योदय फलफुल तथा तरकारी महिला कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	अम्बिका श्रेष्ठ	९८१८७९१७६४
६०	उन्नतशील मौरीपालन कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	कृष्णमान श्रेष्ठ	९८१८७५२५३६
६१	अमरावती खाद्यान्न बाली विकास कृषक	ज्वालामुखी गाउपालिका	रुद्र प्रसाद भट्ट	९८०३९१९७४८
६२	लाली गुरासँ महिला कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	झम्कमान श्रेष्ठ	९८४१०५८४४९

क्र.स	नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
६३	मनकामना कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	ज्यानी प्रजापति	९८१३१६७९४६
६४	गैरीगाउँ कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	नरेन्द्र प्रताप शाह	९८१८७०९०३३४
६५	नमुना कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	सिता वि.क	९८६०९७८७५१
६६	पशुपति खाद्यन्न बाली कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	तुल माया अर्याल	९८१३८३४२३२
६७	उद्यमशील कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	वेद बहादुर राना	९८१३८२७४०६
६८	सदाबहार कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	भव कुमारी मल्ल	९८४१०६५०७४
६९	शमिभञ्ज्याङ कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	सिताराम अधिकारी	९८४१९३००१३
७०	खड्क देवी खाद्यन्न बाली कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	रविन्द्र प्रताप शाह	९८०३१७१६१५
७१	आमँ डाडा कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	ध्रुव सिलवाल	९८०८७०३८०३
७२	चन्द्रोदय कृषि सहकारी संस्था लि.	ज्वालामुखी गाउपालिका	एक नारायण श्रेष्ठ	९८४१९७५७०२
७३	सुगम कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	पशुपती सिलवाल	९८४३८१३३९४
७४	सन्तोषीमाता कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	विद्यादेवी सिम्खडा	९८६०६८३१४९
७५	मखमली कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	रन कुमारी श्रेष्ठ	९८१८७९१७६४
७६	बाघ मुर्छा कल्याणकारी कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	चिनीमाया मगर	९८०८६५८१६१
७७	विजयटार कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	बुद्धि तामाङ	९८४६४८४७०५
७८	मिलाप कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउपालिका	चिरकोञ्छ तामाङ	९८६६०७७७७०
७९	गणेश हिमाल वीउ विजन ब्यापार कम्पनी लि	निलकण्ठ नगरपालिका	सुप सिं तामाङ	९८४१६५६७५०

अनुसूची २: आव २०७४/७५ को पहिलो चरणमा प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान उपलब्ध गराइएका समूह/सहकारीहको विवरण

क स	समूह सहकारी नाम	ठेगाना	अध्यक्षको नाम	कार्यालयबाट प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान वितरणका लागि स्विकृत क्षे.फ. (रोपनी)	प्रोत्साहन अनुदान दर प्रति रोपनी (रु.)	जम्मा अनुदान रकम (रु.)	कृषकसमूह/ सहकारीलाई भुक्तानी हुने रकम (७० प्रतिशत)	जोन संचालक समितिलाई भुक्तानी हुने रकम (३० प्रतिशत) रा.बा.बैक धादिङ शाखामा रेहको खाता नं.	कैफियत
१	महादेवस्थान कृषक समुह	नी.न.पा. ९	सिताराम लम्साल	१४०	५००.०	७००००.०	४९०००.०	२१०००.०	
२	ज्योती जनप्रिय कृषक समुह	नी.न.पा. ८	सुपसिंह तामाङ.	१९८	५००.०	९९०००.०	६९३००.०	२९७००.०	
३	विजयटार कृषक समुह	ज्ला गा पा २	बुद्धी बहादुर तामाङ.	१७८	५००.०	८९०००.०	६२३००.०	२६७००.०	
४	लामागुरु साना किसान सहकारी संस्था लि	नी.न.पा. २	भगवति भण्डारी	१२१	५००.०	६०५००.०	४२३५०.०	१८१५०.०	
५	रनदेवी कृषि सहकारी संस्था लि	नी.न.पा. १२	लाल बहादुर श्रेष्ठ	१५८	५००.०	७९०००.०	५५३००.०	२३७००.०	
६	बाघ मुर्छा कल्याणकारी कृषक समुह	ज्ला गा पा ३	चिनीमाया मगर	१९५	५००.०	९७५००.०	६८२५०.०	२९२५०.०	
७	मधुवन कृषक समुह	नी.न.पा. १३	हुम कुमारी गुरुङ.	१७६	५००.०	८८०००.०	६१६००.०	२६४००.०	

क स	समूह सहकारी नाम	ठेगाना	अध्यक्षको नाम	कार्यालयबाट प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान वितरणका लागि स्विकृत क्षे.फ. (रोपनी)	प्रोत्साहन अनुदान दर प्रति रोपनी (रु.)	जम्मा अनुदान रकम (रु.)	कृषकसमूह/ सहकारीलाई भुक्तानी हुने रकम (७० प्रतिशत)	जोन संचालक समितिलाई भुक्तानी हुने रकम (३० प्रतिशत) रा.बा.बैक धादिङ शाखामा रेहको खाता नं.	कैफियत
८	दामगाडे महिला कृषक समुह	नी.न.पा. १२	सानी परियार	१६२	५००.०	८१०००.०	५६७००.०	२४३००.०	
९	आपचौर कृषक समुह	नी.न.पा. १३	सीता गररुड.	१८९	५००.०	९४५००.०	६६१५०.०	२८३५०.०	
१०	मनकामना कृषक समुह	ज्वा गा पा ३	ज्यानी प्रजापती	११४	५००.०	५७०००.०	३९९००.०	१७१००.०	
११	पशुपति खाद्य वाली कृषक समुह	ज्वा गा पा ३	तुल माया अर्याल	११७	५००.०	५८५००.०	४०९५०.०	१७५५०.०	
१२	श्रमजीवी कृषि सहकारी स.लि.	नी न.पा.२	भिम बहादुर गुरुङ	१६०	५००.०	८००००.०	५६०००.०	२४०००.०	
१३	खड्क देवी खाद्यान्न बाली कृ.स.	ज्वा गा पा २	रविन्द्र प्रताप शाह	१००	५००.०	५००००.०	३५०००.०	१५०००.०	
१४	शमी भनज्यांग कृसि समुह	ज्वा गा पा ३	सिताराम अधिकारी	२३०	५००.०	११५०००.०	८०५००.०	३४५००.०	
१५	सदावाहार कृषक समुह	ज्वा गा पा ३	भव कुमारी मल्ल	१३३	५००.०	६६५००.०	४६५५०.०	१९९५०.०	
१६	राजपोखरी कृषि बहुउद्देश्य स.सं लि.	नी.न.पा. ४	राजाराम श्रेष्ठ	१५२	५००.०	७६०००.०	५३२००.०	२२८००.०	

क स	समूह सहकारी नाम	ठेगाना	अध्यक्षको नाम	कार्यालयबाट प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान वितरणका लागि स्विकृत क्षे.फ. (रोपनी)	प्रोत्साहन अनुदान दर प्रति रोपनी (रु.)	जम्मा अनुदान रकम (रु.)	कृषकसमूह/ सहकारीलाई भुक्तानी हुने रकम (७० प्रतिशत)	जोन संचालक समितिलाई भुक्तानी हुने रकम (३० प्रतिशत) रा.बा.बैक धादिङ शाखामा रेहको खाता नं.	कैफियत
१७	नमुना कृषि सधन आइ.पि.एम. कृ.स	नी.न.पा. ४	दिब बहादुर गुरुङ	२२४	५००.०	११२०००.०	७८४००.०	३३६००.०	
१८	आँम डाँडा कृषक समुह	ज्वा गा पा १	ध्रुव सिलवाल	१३२	५००.०	६६०००.०	४६२००.०	१९८००.०	
१९	गैरी गाँउ कृषक समुह	ज्वा गा पा २	नरेन्द्र प्रताप शाह	९७	५००.०	४८५००.०	३३९५०.०	१४५५०.०	
२०	लाली गुँरास महिला कृ.स.	ज्वा गा पा ३	बिष्णुमाया घिमिरे	१६२	५००.०	८१०००.०	५६७००.०	२४३००.०	सुनिता श्रेष्ठ (सचिव)
२१	काफल छाप कृषक समुह	नी.न.पा. ६	मान बहादुर थापामगर	१८४	५००.०	९२०००.०	६४४००.०	२७६००.०	
२२	सुर्योदय सा.कि.कृ.स.स.लि.	नी.न..पा. १२	छविन्द्र नारायण श्रेष्ठ	९७	५००.०	४८५००.०	३३९५०.०	१४५५०.०	
२३	लामिश्वाँरा महिला कृ.स	नी.न.पा. १२	राधा धमला	१४८	५००.०	७४०००.०	५१८००.०	२२२००.०	
२४	आँसी खोला आई.पि.एम.कृषक स.	नी.न.पा. १२	सुनिता दुवाडी	१८६	५००.०	९३०००.०	६५१००.०	२७९००.०	
२५	कृषक जागरण फ.त.त. स. सं. लि.	नी.न.पा. ४	कृष्ण कुमार श्रेष्ठ	२४४	५००.०	१२२०००.०	८५४००.०	३६६००.०	
२६	अमरावती खाद्यान्न बाली वि.कृ.स	ज्ला गा पा ३	सिताराम अर्याल	१०९	५००.०	५४५००.०	३८१५०.०	१६३५०.०	शान्ता उप्रेती (सचिव)
२७	तिनघरे काफ्ले कृषक समुह	नी.न.पा. १	केशव बास्कोटा	१७४	५००.०	८७०००.०	६०९००.०	२६१००.०	

क स	समूह सहकारी नाम	ठेगाना	अध्यक्षको नाम	कार्यालयबाट प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान वितरणका लागि स्विकृत क्षे.फ. (रोपनी)	प्रोत्साहन अनुदान दर प्रति रोपनी (रु.)	जम्मा अनुदान रकम (रु.)	कृषकसमूह/ सहकारीलाई भुक्तानी हुने रकम (७० प्रतिशत)	जोन संचालक समितिलाई भुक्तानी हुने रकम (३० प्रतिशत) रा.बा.बैक धादिङ शाखामा रेहको खाता नं.	कैफियत
२८	बगैंचा कृषि समुह	नी.न.पा. ८	विष्णु हरि लम्साल	१०२	५००.०	५१०००.०	३५७००.०	१५३००.०	
२९	मंकाली कृषक समुह	नी.न.पा. ८	प्रेम नारायण श्रेष्ठ	१८०	५००.०	९००००.०	६३०००.०	२७०००.०	
३०	कुडुल्ले कृषि तथा प.पा.कृ.स.	नी.न.पा. १२	गोमा सापकोटा	१९५	५००.०	९७५००.०	६८२५०.०	२९२५०.०	
३१	संगम कृषक समुह	नी.न.पा.९	सृजना खनाल	९९	५००.०	४९५००.०	३४६५०.०	१४८५०.०	
३२	नमुना कृषक समुह	ज्ला गा पा ३	सिता वि.क.	५७	५००.०	२८५००.०	१९९५०.०	८५५०.०	
३३	अलैंचे कृषक समुह	नी.न.पा. ९	तिल प्रसाद लम्साल	१७४	५००.०	८७०००.०	६०९००.०	२६१००.०	
कुल जम्मा क्षेत्रफल रोपनीमा				५०८७		२५४३५००.०	१७८०४५०.०	७६३०५०.०	

अनुसूची ३: आव २०७४।७५ को दोस्रो चरणमा प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान उपलब्ध गराइएका समूह तथा सहकारीहरुको विवरण

क्र स	समूह सहकारी नाम	ठेगाना	कार्यालयबाट प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान वितरणका लागि स्विकृत क्षे. (रोपनी)	प्रोत्साहन अनुदान दर प्रति रोपनी (.रु)	जम्मा अनुदान रकम (.रु)	कृषक समूह सहकारीलाई/ भुक्तानी हुने रकम (७० प्रतिशत)	जोन संचालक समितिलाई भुक्तानी हुने रकम (३० प्रतिशत) रा.बा.बैक धादिङ शाखामा रेहको खाता नं.
१	स्मार्ट कृषक समुह	नी.न.पा. ८	२७२	५००.०	१३६०००.०	९५२००.०	४०८००.०
२	जलकन्या मिश्रित बीउ बीजन उत्पादक कृषक समुह	नी.न.पा. ७	२५७	५००.०	१२८५००.०	८९९५०.०	३८५५०.०
३	तल्लो बेसी कृषि सहकारी	नी.न.पा. ७	४२७	५००.०	२१३५००.०	१४९४५०.०	६४०५०.०
४	कालकि कृषक समुह	नी.न.पा. ९	२६७	५००.०	१३३५००.०	९३४५०.०	४००५०.०
५	साना किसान कृ.स.स.	नी.न.पा ६	३९२	५००.०	१९६०००.०	१३७२००.०	५८८००.०
६	उद्यमशील कृ.स.लि	नी.न.पा. ८	५४७	५००.०	२७३५००.०	१९१४५०.०	८२०५०.०
७	चन्द्रोदय कृषि सहकारी सं. लि.	ज्वालामुखि गा पा १	२५५	५००.०	१२७५००.०	८९२५०.०	३८२५०.०
८	सप्तकन्या महिला कृषक समुह	नी.न.पा. ९	४५४	५००.०	२२७०००.०	१५८९००.०	६८१००.०
९	समता कृषि तथा पशुपालन कृ.स.लि.	नी.न.पा. ९	२८३	५००.०	१४१५००.०	९९०५०.०	४२४५०.०
१०	गोर्कर्णेश्वर आइं.पि.एम. कृ.स.	नी.न.पा. ७	२५०	५००.०	१२५०००.०	८७५००.०	३७५००.०
	जम्मा		**३४०४**		**१७०२०००.०**	**११९१४००.०**	**५१०६००.०**

अनुसूची ४: आव २०७४।७५ को तेश्रो चरणमा प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान उपलब्ध गराइएका समूह तथा सहकारीहरुको विवरण

क्र.सं.	समूह सहकारीको नाम	ठेगाना	कार्यालयबाट प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान वितरणका लागि स्वीकृत क्षे.फ. (रोपनी)	प्रोत्साहन अनुदान दर प्रति रोपनी (रु.)	जम्मा अनुदान रकम (रु.)	कृषक समूह सहकारीलाई भुक्तानी हुने रकम (७० प्रतिशत)	जोन संचालक समितिलाई भुक्तानी हुने रकम (३० प्रतिशत) रा.बा. बैंक, धादिङ शाखामा रहेको खाता नं.
१	मुरलीभन्ज्याङ साना किसान सहकारी संस्था लि	नी.न.पा. ९	२९५	५००.०	१४७५००.०	१०३२५०.०	४४२५०.०
२	दामगाडे कृषक समूहका कृषक सानि परियार	नी.न.पा. १२	७	५००.०	३५००.०	२४५०.०	१०५०.०
३	सदाबहार कृषक समहकी सुशिला सेडाई	ज्वा.गा.पा. ३	४	५००.०	२०००.०	१४००.०	६००.०
	जम्मा		३०६	५००.०	१५३०००.०	**१०७१००**	४४२५०.०

अनुसूची ५: आ.व. २०७४।०७५ मा कृषक समूह/सहकारीहरुले ५०% मुल्य अनुदानमा प्राप्त गरेका मकैको मुल बीउको विवरण

क्र.स.	कृषक समूह/सहकारीको नाम	ठेगाना	कार्यालयबाट ५०% मुल्य अनुदान बीउ प्राप्तहुने क्षेफ (रो)	उपलब्ध हुने बीउको परिमाण (के जी)	समूहको अध्यक्ष तथा सम्पर्क व्यक्ती	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	जलकन्या मिश्रित बीउ बीजन कृषक समुह	नी.न.पा. ७	२४०	३६०	विष्णुलाल श्रेष्ठ	९८४१७१७७४३	
२	रनदेवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा. १२	१६०	२४०	लाल बहादुर श्रेष्ठ	९८४९२१२१३४	
३	मनकामना कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.३	१००	१५०	ज्यानी प्रजापती	९८०३२५४०६७ ९८१३१६७९४६	
४	श्रमजीवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी न.पा.२	१००	१५०	भिम बहादुर गुरुङ	९८४१६१५३६०	
५	सप्तकन्या महिला कृषक समुह	नी.न.पा. ९	१००	१५०	पार्वती रिजाल	९८४१६५६६२३	
६	कृषक जागरण फलफुल तथा तरकारी सहकारी सस्था लि	नी.न.पा. ४	१००	१५०	कृष्ण कुमार श्रेष्ठ	९८४१६४१६५०	
७	गणेश हिमाल बीउ विजन व्यापार कम्पनी	नी.न.पा. ८	६००	८००	सुपसिं तामाङ.	९८४१६५६७५०	
	जम्मा रोपनी		१४००	२०००			
	जम्मा हेक्टर		७०				

अनुसूची ६: आ.व. २०७४।०७५ मा कृषक समूह/सहकारीहरुले ५०% मुल्य अनुदानमा प्राप्त गरेका मकैको उन्नत बीउको विबरण

क्र.स.	कृषक समूह/सहकारीको नाम	ठेगाना	खुद लगेको बीउ	समूहको अध्यक्ष तथा सम्पर्क व्यक्ती	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	स्मार्ट कृषक समुह	नी.न.पा. ८	२१०	शम्भु श्रेष्ठ	९८४१०६६८०९	
२	जलकन्या मिश्रित बीउ बीजन कृषक समुह	नी.न.पा. ७	१५०	विष्णुलाल श्रेष्ठ	९८४१७१७७४३	
३	महादेवस्थान कृषक समूह	नी.न.पा. ९	१३५	सिताराम लम्साल	९८४९७१०३८८	
४	ज्योती जनप्रिय कृषक समुह	नी.न.पा. ८	२३५	सुपसिं तामाङ.	९८४१६५६७५०	
५	विजयटार कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.२	२२५	बुद्धी बहादुर तामाङ.	९८४६४८४७०५	
६	लामागुरु साना किसान कृषी सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा. २	१०५	भगवति भण्डारी	९८५११९११७६	
७	रनदेवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा. १२	२१७	लाल बहादुर श्रेष्ठ	९८४९२१२१३४	
८	तल्लो बेसी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा. ७	६००	कृष्ण प्रसाद अधिकारी	९८४९४५४८३५	
९	बाघ मुर्छा कल्याणकारी कृषक समुह	ज्वालामुखी ३	१५०	चिनीमाया मगर	९८०८६५८१६१ ९८१०२९४९९५	
१०	मधुवन कृषक समुह	नी.न.पा. १३	२४०	हुम कुमारी गुरुङ.	९८२३१६९९९८	
११	दामगाडे महिला कृषक समुह	नी.न.पा. १२	७५	सानी परियार	९८४९५६७३६९	
१२	आपचौर कृषक समुह	नी.न.पा. १३	१३५	सीता गुरुङ.	९८६१००६४९३	
१३	कालिका कृषक समुह	नी.न.पा. ९	२४०	तेजकुमारी लम्साल	९८४३७८४६२५	
१४	मनकामना कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.३	७५	ज्यानी प्रजापती	९८०३२५४०६७ ९८१३१६७९४६	

क्र.स.	कृषक समूह/सहकारीको नाम	ठेगाना	खुद लगेको बीउ	समूहको अध्यक्ष तथा सम्पर्क व्यक्ती	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१५	पशुपति खाद्यन्य वाली कृषक समुह	ज्वालामुखी ३	०	तुल माया अर्याल	९८१३८३४२३२	
१६	श्रमजीवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी न.पा.२	२००	भिम बहादुर गुरुङ	९८४१६१५३६०	
१७	खड्क देवी खाद्यान्न बाली कृषक समुह	ज्वालामुखी २	७५	रविन्द्र प्रताप शाह	९८०३१७१६१५	
१८	शमी भञ्ज्या कृषक समुह	ज्वालामुखी ३	७५	सिताराम अधिकारी	९८४१००३१२७ ९८४१९३००१३	
१९	साना किसान कृषि सहकारी सस्था लि	नी.न.पा ६	३७५	इन्द्र बहादुर श्रेष्ठ	९७५१००९०३०	
२०	सदावहार कृषक समुह	ज्वालामुखी ३	२००	भव कुमारी मल्ल	९८४१०६५०७४	
२१	राजपोखरी कृषि बहुउद्देश्य सहकारी सस्था लि	नी.न.पा. ४	२९५	राजाराम श्रेष्ठ	९८४१५४६८५९	
२२	नमुना कृषि सघन आइपिएम कृषक समुह	नी.न.पा. ४	१८०	दिब बहादुर गुरुङ	९८४१०६२८०८	
२३	उद्यमशील कृषि सहकारी सस्था लि	नी.न.पा. ८	१०००	दान बहादुर कुमाल	९८४३५१०५३३	
२४	चन्द्रोदय कृषि सहकारी सस्था लि	ज्वालामुखी १	६००	कृष्ण प्रसाद दाहाल	९८६१२८०८५२ ९८४१९७५७०२	
२५	आँम डाँडा कृषक समुह	ज्वालामुखी १	१२०	ध्रुव सिलवाल	९८०८७०३८०३	
२६	सप्तकन्या महिला कृषक समुह	नी.न.पा. ९	४४०	पार्वती रिजाल	९८४१६५६६२३	
२७	समता कृषि तथा पशुपालन कृषि सहकारी सस्था लि	नी.न.पा. ९	२२५	राजन बराइली	९८५११७०८१८	
२८	गैरी गाँउ कृषक समुह	ज्वालामुखी २	७५	नरेन्द्र प्रताप शाह	९८०८८७००४७ ९८१८७०९०३४ ९८०३५१४४११	

क्र.स.	कृषक समूह/सहकारीको नाम	ठेगाना	खुद लगेको बीउ	समूहको अध्यक्ष तथा सम्पर्क व्यक्ती	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
२९	लाली गुँरास महिला कृषक समुह	ज्वालामुखी ३	१००	झम्कमान श्रेष्ठ	९८४१०५८४४९	
३०	काफल छाप कृषक समुह	नी.न.पा. ६	१३५	मान बहादुर थापामगर	९८४९२४३०९६ ९८६१७७८७१०	
३१	सुर्योदय साना किसान कृषि सहकारी सस्था लि	नी.न..पा. १२	२५	हरिप्रसाद घिमिरे	९८४१६४१५३०	
३२	लामिश्वाँरा महिला कृषक समूह	नी.न.पा. १२	२००	राधा धमला	९८४१७४७९६३	
३३	आँसी खोला आई.पि.एम.कृषक समुह	नी.न.पा. १२	१५०	सुनिता दुवाडी	९८४९२२१८७९	
३४	कृषक जागरण फलफुल तथा तरकारी सहकारी सस्था लि	नी.न.पा. ४	०	कृष्ण कुमार श्रेष्ठ	९८४१६४१६५०	
३५	मुरलीभञ्ज्या साना किसान कृषि सहकारी सस्था लि	नी.न.पा. ९	८५०	दुर्गा दुवाडी	९८१३१४९०३७	
३६	अमरावती खाद्यान्न बाली विकास कृषक समुह	ज्वा गा पा ३	०	रुद्र भट्ट	९८०३९१९७४८	
३७	तिनघरे काफ्ले कृषक समुह	नी.न.पा. २	२५०	केशव बास्कोटा	९८१०२६९६१८ ९८४०५३२२५८	
३८	बगैँचा कृषि समुह	नी.न.पा. ८	११२	विष्णु हरि लम्साल	९७५१०३२७०४ ९८४११२०८१३	
३९	मंकाली कृषक समुह	नी.न.पा. ८	१००	प्रेम नारायण श्रेष्ठ	९८६१५९७१३७	
४०	गोर्कर्णेश्वर आइं.पि.एम. कृषक समुह	नी.न.पा. ७	०	पुष्पा पन्त	९८४९५६४७०६	
४१	कुडुल्ले कृषि तथा पशु पालन कृषक समुह	नी.न.पा. १२	७५	गोमा सापकोटा	९८४१५२८४४३ ९८१८२२९४१९	
४२	संगम कृषक समुह	नी.न.पा.९	७५	सृजना खनाल	९८४९५६७१३९	

क्र.स.	कृषक समूह/सहकारीको नाम	ठेगाना	खुद लगेको बीउ	समूहको अध्यक्ष तथा सम्पर्क व्यक्ती	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
४३	नमुना कृषक समुह	जवा गा पा ३	०	सिता वि.क.	९८६०९७८७५१	
४४	अलैचे कृषक समुह	नी.न.पा. ९	१५०	तिल प्रसाद लम्साल	९८२३८०९०५२	
४५	शान्ती देबी महिला तरकारी कृषक समूह	नि.पा.न.-१२	०	शुशिला अर्याल	९८४३७९४५४१	
४६	नागभुमि कृषि विकास कृषक समूह	नि.पा.न.-१३	०	राम शरण थापा	९८५११२०१२२	
४७	प्रगती शिल आई पि एम कृषक समूह	नि.पा.न.-३	०	मनबहादुर थापा	९८४१८२६४६१	
४८	कालीका कृषक समूह (ख)	नि.पा.न.-९	१००	तिल कुमारी रावत	९८४१८६५५३२	
४९	मनरुपि कृषि समूह	नि.पा.न.-१३	०	नविन गुरुङ	९८१०३८३०६० ९८५१००३६०५	
५०	जलकन्या सघन आइ पि एम कृषक समूह	नि.पा.न.-२	०	चित्र कुमारी थापा मगर	९८२३४९६९५४ ९८४१०६२६४६ ९८०३६५६८०८	
५१	जमुने चौर कृषक समूह	नि.पा.न.-१२	४०	काजीमान नेपाली	९८६०१६६२०५	
५२	आपँस्वास कृषक समूह	नि.पा.न.-१२	२००	शिव हरि सापकोटा	९८४१५२८२९५ ९८४१२३०४०४	
५३	सुनदेवी कृषक समूह	नि.पा.न.-७	१८०	अण बहादुर राना मगर	९८०६७७९४५४	
५४	पञ्चकन्या कृषक समूह	नि.पा.न.-२	०	सुर्य बहादुर गुरुङ	९८१३३२८४०५	
५५	प्रगितशिल कृषक समूह	नि.पा.न.-७	०	मेघ राज पोखरेल	९८४१७१७८३५	
५६	आत्म निर्भर कृषक समूह	नि.पा.न.-४	८०	कृष्ण मणि नेपाल	९७४१०८४५९८ ०१०५२०८७५	
५७	राम्चे सिम्चेपानी कृषक समूह	नि.पा.न.-४	१००	हिरा बहादुर श्रेष्ठ	९८४१६५६६७५	
५८	जागरण कृषक समूह	नि.पा.न.-५	१५०	विष्णु पुकार श्रेष्ठ	९८०१२१०५०८ ९८४३४३६६४६	

क्र.स.	कृषक समूह/सहकारीको नाम	ठेगाना	खुद लगेको बीउ	समूहको अध्यक्ष तथा सम्पर्क व्यक्ती	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
५९	भाङखर्क कृषक समूह	नि.पा.न.-१२	३०	फुल माया गुरुङ	९८४०२८६६६९ ९८६०६८२०४२	
६०	वरमायणी कृषक समूह	नि.पा.न.-११	२००	राम बहादुर श्रेष्ठ	९८४९२३३०४८	
६१	निलकण्ठेश्वर आइ कृषक.एम.पि.समूह	नि.पा.न.-७	०	पार्वती श्रेष्ठ	९८०३४४२१५१	
६२	भैरवी मिश्रित कृषक समूह	नि.पा.न.-७	५५	जुना कुमारी नेपाली	९८४१६९७१८६ ९८१८३२३२३३	
६३	आचार्य गाउँ लाहुरे गाउँ कृषक समूह	नि.पा.न.-१३	०	शिव प्रसाद सिक्देल	९८१८६२६४८६ ९८२३३१८०५४	
६४	वि.पि. कृषक समूह	नि.पा.न.-१३	२५०	शर्मिला गुरुङ	९८४३२५४३५६	
६५	सविन कृषक समूह	नि.पा.न.-१२	१५०	कल्पना थापामगर	९८४९४५४८२९	
६६	साङकोष महिला कृषि सहकारी सस्था लि	नि.पा.न.-१२	१००	पम्फा नेपाली	९८६३३४०३६५	
६७	प्रगतिशिल आइ पि एम कृषक समूह	नि.पा.न.-१३	१२५	कृष्ण बहादुर गुरुङ	९८४९२७८५४६ ९८४१८२७८०६	
६८	कालिका कृषक समूह **(ग)**	नि.पा.न.-२	२५	लोक बहादुर गुरुङ	९८४१०६३३०१ ९८१३७८३३६३	
६९	मंकाली कृषक समूह **(ख)**	नि.पा.न.-४	६५	रमा ढकाल	९८६९१०५६५६ ९८४१६५६४६९ ९८४१५२९३०८	
७०	पञ्चकन्या कृषक समूह	नि.पा.न.-१३	५०	रुपामस्की मगर	९८४३२५५२९७	
७१	सुगम कृषक समूह	ज्वा२पा .गा.	९७	सन्तोष बस्नेत	९८४३८१३३९४	

क्र.स.	कृषक समूह/सहकारीको नाम	ठेगाना	खुद लगेको बीउ	समूहको अध्यक्ष तथा सम्पर्क व्यक्ती	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
७२	सन्तोषिमाता कृषक समूह	ज्वा.पा.गा.2	७५	विद्यादेवी सिंखडा	९८६०६८३१४९ ९८१५१२२१४९ ९८४१०६४४९४	
७३	उन्नतशिल मौरीपालन कृषक समूह	ज्वा३.पा.गा.	२५	कृष्णमान श्रेष्ठ	९८१८७५२५३६ ९८६०३३८८२२	
७४	उद्यमशिल कृषक समूह	ज्वा३.पा.गा.	१००	वेद बहादुर राना	९८१३८२७४०६ ९८०३२५९९३६	
७५	सुर्योदय फलफुल तथा तरकारी महिला कृषक समूह	ज्वा३.पा.गा.	२५	अम्विका श्रेष्ठ	९८१८५८६४४२	
७६	मखमली कृषक समूह	ज्वा२.पा.गा.	१००	रन कुमारी श्रेष्ठ	९८१८७९१७६४	
७७	जलकन्या कृषि सहकारी संस्था लि	ज्वा.पा.गा.6	०	रामकाजी अधिकारी	९७४१००५४३१ ९८४१५९१२५७	
७८	मिलाप कृषक समूह	ज्वा५.पा.गा.	०	चिरकोङ तामाङ	९८४९६२५५५४	
	जम्मा रोपनी		**११०९१**			

अनुसूची ७: आ.व.२०७४।०७५ मा हाईब्रिड मकै उत्पादन प्रवद्धन तथा प्रर्दशन गर्ने कृषक समूह/सहकारीको बिवरण

क्र.स.	हाईब्रिड मकै उत्पादन गर्न संस्था	ठेगाना	हेक्टर	रोपनी	हाईब्रिड मकै उत्पादन गर्ने कृषक समूह
१	तल्लो बेशी कृषक सहकारी संस्था लि	नि.न.पा-७	०.२५	५	तल्लो बेशी कृषक सहकारी संस्था लि
२	बार्गमुछा कृषक समूह	ज्वा.गाउँ.पा.-३	०.२५	५	बार्गमुछा कृषक समूह
३	बि.पि.गाउँ कृषक समूह	नि.न.पा-१३	०.२५	५	बि.पि.गाउँ कृषक समूह
४	स्मार्ट कृषक समूह	नि.न.पा-८	०.२५	५	स्मार्ट कृषक समूह
५	काफलछाप कृषक समूह	नि.न.पा-६	०.२५	५	काफलछाप कृषक समूह
६	सदाबहादर कृषक समूह	ज्वा.गाउँ.पा.-३	०.२५	५	सदाबहादर कृषक समूह
७	लाँली गुराँस कृषक समूह	ज्वा.गाउँ.पा.-३	०.२५	५	लाँली गुराँस कृषक समूह
८	कालीका कृषक समूह	नि.न.पा-९	०.२५	५	कालीका कृषक समूह
९	संगम कृषक समूह	नि.न.पा-९	०.२५	५	संगम कृषक समूह
१०	अलैचे कृषक समूह	नि.न.पा-९	०.२५	५	अलैचे कृषक समूह
११	आँसिखोला कृषक समूह	नि.न.पा-१२	०.२५	५	आँसिखोला कृषक समूह
१२	साङकोष महिला कृषक समूह	नि.न.पा-१२	०.२५	५	साङकोष महिला कृषक समूह
	जम्मा		३	६०	

अनुसूची ८: आ.व.२०७४।०७५ मा भकारो सुधार कार्यक्रम संचालन गर्न छनौट भएका कृषक समूह/ सहकारीको नामावली

क्र.सं.	समूह सहकारी नाम	ठेगाना	भकारो सुधार	अध्यक्षको नाम	सम्पर्क नं
१	विजयटार कृषक समुह	ज्वा गा पा २	१०	बुद्धी बहादुर तमाङ	९८४६४८४७०५
२	बाघ मुर्छा कल्याणकारी कृषक समुह	ज्वा गा पा ३	५	चिनीमाया मगर	९८१३९८५३७९ ९८०८६५८१६१
३	मनकामना कृषक समुह	ज्वा गा पा ३	५	ज्यानी प्रजापती	९८०३२५४०६७
४	लाली गुँरास महिला कृ.स.	ज्वा गा पा ३	५	सुनिता श्रेष्ठ (सचिव)	९८१८४६२८९४
५	नमुना कृषक समुह	ज्वा गा पा ३	५	सिता वि.क.	९८६८९७८७५१
६	पशुपति खाद्य वाली कृषक समुह	ज्वा गा पा ३	५	तुल माया अर्याल	९८१३८३४२३२
७	शमी भञ्ज्या कृषि समुह (सा.कि)	ज्वा गा पा ३	५	सिताराम अधिकारी	९८४१००३१२७
८	सदावाहार कृषक समुह	ज्वा गा पा ३	५	भव कुमारी मल्ल	९८४१०६५०७४
९	स्मार्ट कृषक समुह	नी.न.पा. ८	१०	शम्भु श्रेष्ठ	९८४१०६६८०९
१०	महादेवस्थान	नी.न.पा. ९	१०	सिताराम लम्साल	९८४९७१०३८८
११	तल्लो बेसी कृषि सहकारी	नी.न.पा. ७	२०	कृष्ण प्रसाद अधिकारी	९८४९४५४८३ ५
१२	मधुवन कृषक समुह	नी.न.पा. १३	१०	हुम कुमारी गुरुङ	९८२३१६९९९८
१३	आपचौर कृषक समुह	नी.न.पा. १३	१०	सीता गररुङ	९८६१००६४९३
१४	कालकि कृषक समुह	नी.न.पा. ९	२०	तेजकुमारी लम्साल	९८४३७८४६२५
१५	सप्तकन्या महिला कृषक समुह	नी.न.पा. ९	२०	पार्वती रिजाल	९८४१६५६६२३

क्र.सं.	समूह सहकारी नाम	ठेगाना	भकारो सुधार	अध्यक्षको नाम	सम्पर्क नं
१६	समता कृषि तथा पशुपालन कृ.स.लि.	नी.न.पा. ९	१५	राजन बराइली	९८५११७०८१८
१७	मुरलीभञ्ज्या सा.कि.कृ.स.सं.लि.	नी.न.पा. ९	१०	दुर्गा दुवाडी	९८१३१४९०३७
१८	अमरावती खाद्यान्न बाली वि.कृ.स	ज्वा गा पा ३	५	शान्ता उप्रेती (सचिव)	९८१८९४३२४०
१९	मंकाली कृषक समुह	नी.न.पा. ८	१०	प्रेम नारायण श्रेष्ठ	९८६१५९७१३७
२०	संगम कृषक समुह	नी.न.पा.९	५	सृजना खनाल	९८४९५६७१३९
२१	अलैचे कृषक समुह	नी.न.पा. ९	५	तिल प्रसाद लम्साल	९८२३८०९०५२
२२	नागभुमि कृषि विकास कृषक स	नि.न.पा. १३	१०	रामशरण थापा	९८५११२०१२२
२३	कालीका कृषक समूह (ख)	नि.न.पा. ९	५	तिलकारी रावत	९८४१८६५५३२
२४	मनरुपि कृषि समूह	नि.न.पा. १३	१०	नविन गुरुङ	९८१०३८३०६० ९८५१००३६०५
२५	आचार्य गाउँ लाहुरे गाउँ कृषक समूह	नि.न.पा. १३	१०	शिव प्रसाद सिक्देल	९८१८६२६४८६ ९८२३३१८०५४
२६	वि.पि. कृषक समूह	नि.न.पा. १३	१०	शर्मिला गुरुङ	९८४३२५४३५६
२७	प्रगतिशिल आइ पि एम कृषक समूह	नि.न.पा. १३	१०	कृष्ण बहादुर गुरुङ	९८४९२७८५४६ ९८४१८२७८०६
	जम्मा संख्या		**२५०**		

अनुसूची ९: आ.व.२०७४।०७५ मा बीउ उत्पादन गर्ने कृषक समूह/सहकारी र कम्पनीहरुको बिवरण

क्र.स.	बीउ उत्पादक जिम्मेवारी सस्था	ठेगाना	हेक्टर	रोपनी	बीउ उत्पादन गर्ने कृषक समूह
१	मनकामना कृषक समूह	ज्ला.गाउँ.पा.-३	५	१००	मनकामना कृषक समूह
२	कृषक जागरण फलफुल तथा तरकारी सहकारी सस्था लि	नि.न.पा-४	५	१००	कृषक जागरण फलफुल तथा तरकारी सहकारी सस्था लि
३	सप्तकन्या कृषक समूह	नि.न.पा-९	५	१००	सप्तकन्या कृषक समूह
४	जलकन्या मिश्रित बीउ बीजन कृषक समूह	नि.न.पा-७	१२	२४०	जलकन्या मिश्रित बीउ बीजन कृषक समूह
५	रन्देबी कृषक सहकारी संस्था लि	नि.न.पा-१२	८	१६०	नलाङ,धुवाकोट र निलकन्ठ नगरपालिका १२
६	श्रमजिबि कृषक समूह	नि.न.पा-२	५	१००	श्रमजिबि कृषक समूह
७	गणेश हिमाल कृषि व्यावसाय तथा बीउ बिजन व्यापार कम्पनी प्रा	नि.न.पा-८	३०	६००	ज्वयोतीजन प्रिय, बिजयटार, काफलपानी र मिलाप कृषक समूह
	जम्मा		७०	१४००	

अनुसूची १०: आ.व .२०७४/७५ को बार्षिक कार्यक्रम अनुसार संचालन भएका साना सिंचाई निमार्ण तथा मर्मत सम्भार आयोजनाहरु

क .स.	कृषक मुहको नाम	आयोजनाको नाम	ठेगाना	कार्यालयबाट	समूहको तर्फबाट	जम्मा रकम
१	स्मार्ट कृषक समूह	बिसमुरे चालिसे साना सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ८	२४९००५.४०	८२४८८.००	३३१४९३.४०
२	बिजयटार कृषक समूह	चनौटेकुलो सिंचाई आयोजना	ज्वालामुखि गाउँपालीका २	१२७४६७.०५	४२४६६.००	१६९९३३.०५
३	मंकाली कृषक समूह	बिसमुरेटारी लामोचिउरे सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ८	१२४५०२.७०	४१५६४.००	१६६०६६.७०
४	महादेवस्थान कृषक समूह	आसिखोला तल्लोबाध ढोडेनी सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ९	१२७३६१.००	२७०००.००	१५४३६१.००
५	खडकदेवी खाद्यान्यवाली कृषक समूह	धारापानी साना सिंचाई आयोजना	ज्वालामुखि गाउँपालीका २	११४४३४.२०	२६५९९.००	१४१०३३.२०
६	श्रमजिबी कृषक समूह	माथिल्लो भुलभुले सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका २	१०२७१३.३७	१७६७१.६०	१२०३८४.९७
७	कालिका कृषक समूह	पिपलाफेद प्लाष्टिक पोखरी सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ९	५००७५.००	२६३४१.००	७६४१६.००
८	शमिभन्ज्याङ कृषक समूह	शमिभन्ज्याङ साना सिंचाई आयोजना	ज्वालामुखि गाउँपालीका ३	११८६२६.००	३२५३०.००	१५११५६.००
९	सदाबहार कृषक समूह	ठगुरीगाउँ सिंचाई आयोजना	ज्वालामुखि गाउँपालीका ३	६७८८०.००	२२९२५.००	९०८०५.००
१०	ज्योतीजन प्रिय कृषक समूह	थोपलखोला सानासिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ८	८३७४०.००	२१४०३.८०	१०५१४३.८०
११	सुनदेवि कृषक समूह	हाडेखोला तिन दोभाने सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ७	८४५००.००	१६८२३.८०	१०१३२३.८०

क .स.	कृषक मुहको नाम	आयोजनाको नाम	ठेगाना	कार्यालयबाट	समूहको तर्फबाट	जम्मा रकम
१२	गोकर्णेश्वर आईपिएम कृषक समूह	वरखोला सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ७	६५९९०.००	१२४३०.२०	७८४२०.२०
१३	अलैचे कृषक समूह	अलैचेखोला साना सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ९	५००७५.००	१९७२५.००	६९८००.००
१४	मधुन कृषक समूह	ढकालस्पल्लोखोला सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका १३	१०९६५०.००	१९६९२.६०	१२९३४२.६०
१५	प्रगतीशिल आईपिएम कृषक समूह	वटुवाखोला सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका १३	७२६३०.००	१८१५३.४०	९०७८३.४०
१६	रनदेवी कृषक सहकारी संस्था लि=	नानीझार सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका १२	१२६१५५.००	२१०१२.४०	१४७१६७.४०
१७	आँपस्वारा कृषक समूह	आँपश्वारा सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका १२	९११४०.००	२१८७६.६०	११३०१६.६०
१८	सप्तकन्या कृषक समूह	सालबोटे सानासिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ९	८७६१०.००	१६७५३.८०	१०४३६३.८०
१९	काफलछाप कृषक समूह	रुसेखोला सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ७	१०२०००.००	३८७२५.००	१४०७२५.००
२०	तल्लोवेशी कृषि सहकारी संस्था लि	न्याबोटेटार चापापानी सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ७	८१६७५.००	१३८७४.००	९५५४९.००
२१	आमडाँडा कृषक समूह	आमडाँडा सिंचाई आयोजना	ज्वालामुखि गाउँपालीका १	१२०३६९.२०	२६२०३.००	१४६५७२.२०
२२	सुगम कृषक समूह	धारापानी सिंचाई आयोजना	ज्वालामुखि गाउँपालीका २	८४५००.००	२०७९९.८०	१०५२९९.८०
२३	सन्तोशिमाता कृषक समूह	तल्लोपधेरी साना सिंचाई आयोजना	ज्वालामुखि गाउँपालीका २	९०८७०.५०	२६५९९.००	११७४६९.५०

क .स.	कृषक मुहको नाम	आयोजनाको नाम	ठेगाना	कार्यालयबाट	समूहको तर्फबाट	जम्मा रकम
२४	उद्यमशिल कृषक समूह	ठुलोपधेरा सिंचाई आयोजना	ज्वालामुखि गाउँपालीका २	८४५००.००	२०७९९.८०	१०५२९९.८०
२५	बगैचा कृषक समूह	बगैचा सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ९	३९३७०.००	१३६१९.००	५२९८९.००
२६	कृषक जागरण फ तथा त कृषक समूह	नेपालटार सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ४	६३४६५.९७	११४२०.००	७४८८५.९७
२७	उद्यमशिल कृषि सहकारी संस्था लि	कुमाल गाउँ प्लाष्टिकपोखरी सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ८	६१२००.००	३८७२५.००	९९९२५.००
२८	समता कृषि तथा पशुपालन कृ स	प्लाष्टिकपोखरी निमार्ण सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ९	६१२००.००	३८७२५.००	९९९२५.००
२९	सुर्योदय कृषि सहकारी सस्था लि	तातोपानी टोल सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका १२	९९४८०.००	१५८६३.४०	११५३४३.४०
३०	बिजयटार कृषक समूह	बिजयटार गैरीखेत सिंचाई आयोजना	ज्वालामुखि गाउँपालीका २	१२४५०२.७०	३९२८०.००	१६३७८२.७०
३१	जागरण कृषक समूह	बाँजोगरा सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ५	१२४५०२.७०	४१५६४.००	१६६०६६.७०
३२	सधन नमुना कृषक समूह	पौवा पक्की पोखरी सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका ४	७१४७९.२०	१३४२०.००	८४८९९.२०
३३	नागभुमि कृषि विकास समूह	भोंलेखोला खर्पाखोला सिंचाई आयोजना	नीलकण्ठ नगरपालिका १२	५७७९४.००	१५०००.००	७२७९४.००
	कन्टेनजिन्सी एक मुष्ठ			१७२३४०.५०		१७२३४०.५०
	जम्मा			**३२९२८०४.४९**	**८६२०७३.२०**	**४१५४८७७.६९**

अनुसूची ११: लक्षित बाली वस्तुहरुको एकमुष्ठ क्षेत्रफल, उत्पादन र बजार मूल्य/आम्दानी सम्बन्धि विवरण

क्र. सं.	बाली	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे. टन)	बिक्री योग्य परिमाण (मे. टन)	बजार मूल्य रु हजारमा (Without Value Addition)	कैफियत
३	मकै	६२३	२१७४.२७	१५२१	७६०००।००	

अनुसूची १२ : आ.व. २०७४/७५ मा जोनको कार्य क्षेत्र

क्र.सं.	जिल्ला	जोन/बाली	कमाण्ड क्षेत्र	जोनले ढाकेको क्षेत्रफल (हे)	लाभान्वीत समूह/सहकारी/उद्यमीको संख्या
१	धादिङ	मकै	• ज्वालामुखी गाउँपालिका वडा नं. १ देखी ७	१४७	२१
			• निलकण्ठ नगरपालिका वडा नं. १ देखी १४	४७६	५८
जम्मा				६२३	७९

अनुसूची १३ : आ. व. ०७४/०७५मा संचालित कार्यक्रमको लाभग्राहीहरुको विवरण

क्र.सं	कार्यक्रमको विवरण	लाभान्वित परिवार संख्या						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाती	अन्य	युवा
१	कार्यक्रमको सार्वजनिकीकरण गोष्ठी	२०	५०	७०	५	१७	४८	४८
२	योजना तर्जुमा गोष्ठी	४४	४६	९०	९	३१	५०	५०
३	बजार पर्वधन तथा अन्तरक्रिया गोष्ठी	१७	२८	४५	४	१५	२६	२६
४	प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान वितरण	६४०	१११०	१७५०	२००	७००	८५०	८५०
५	कृषि प्राविधिक अवलोकन बिबरण	१७	१०	२७	०	१२	१५	२०
६	हिउँदे मकै उत्पादन प्रर्बधन तथा प्रदर्शन कार्यक्रम	७	४	११		६	५	५
७	कस्टम हायरिङ्ग सेन्टर स्थापना/संचालन	४३४	६२७	१०६१	१३७	६२५	२९९	३२१
८	पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टर स्थापना/संचालन	४८	७७	१२५	१६	७१	३८	५०
९	साना सिंचाई	१९८	१७४	३७२	३९	२३४	९९	७६
१०	कृषि प्राविधिक शिक्षालय/अध्ययन संस्थान स्थापना/संचालन सहयोग	९५	६५	१६०	१०	३७	४७	१६०
११	श्रोत बीउमा सहयझग ५०% मुल्य अनुदानमा बिज बद्धि	१४५	१००	२४५	३२	१२९	८४	७५
१२	मकैको उन्नत बीउ सहयोग	७१५	८१०	१५२५	१४७	६२०	७५८	४८२
१३	उन्नत प्रबिधि प्रर्दशन	३८	४०	७८	९	५२	१७	३७

क्र.सं	कार्यक्रमको विवरण	लाभान्वित परिवार संख्या						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाती	अन्य	युवा
१४	प्रागारिक मल / भर्मिक कम्पोष्टमल प्रर्दशन	९	७	१६	०	६	१०	७
१५	मकै परिकार बनाउने तालिम	१२	५	१७	०	८	९	१३
१६	स्थलगत तालिम	७८	४७	१२५	२०	६५	४०	४०
१७	हाईब्रिड मकै उत्पादन प्रर्वधन तथा प्रर्दशन कार्यक्रम	७	५	१२	०	८	४	६
जम्मा		२५२४	३२०५	५७२९	६२८	२६३६	२३९९	२२६६

अनुसूची १४ : परियोजना कार्यान्वयन इकाई, (मकै-जोन) धादिङमा कार्यरत जनशक्ति विबरण (आ.व. २०७४/७५)

क्रसं	पद	स्वीकृत दरवन्दी	पदपूर्ती	रिक्त संख्या	कैफियत
१	वरिष्ठ कृषि अधिकृत	१	१	०	
२	कृषि अधिकृत	१	०	१	
३	प्राविधिक सहायक	१	१	०	
४	लेखापाल	१	१	०	
५	नायव सुब्बा	१	०	१	
६	कृषि ईन्टन	२	२	०	
७	सामाजिक परिचालक	१	१	०	
८	कृषि बिज्ञ	१	१	०	
७	कार्यालय सहयोगी	२	२	०	
जम्मा		९	७	२	

अनुसूची १५: कृषि स्नातक इन्टर्न कार्य का लागि परिचालन भएका बिद्यार्थीहरुकी विबरण

आ.व. २०७४।७५ मा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई, मकै जोन धादिङमा खटिएका कृषि स्नातक इन्टर्नरुको विवरण

सि.नं.	कृषि स्नातक इन्टर्न	जिल्ला	अवधि
१	शिवहरि देवकोटा	चितवन	२०७५।९।1 देखि २०७५।२।३०

अनुसुची १६: जोन सञ्चालक समितिको विवरण

क्र.स.	नाम	ठेगाना	पद	खेती योग्य जमिनकोक्षेत्रफल (रोपनी)	मकै बाली खेती गरीएको क्षेत्रफल (रोपनी)	मुख्य व्यवसाय
१	सुप सिं तामाङ	नी.न.पा-८ ससाहा	संयोजक	७	६	कृषि
२	विष्णु लाल श्रेष्ठ	नी.न.पा-७ तारुखर्क	उप-संयोजक	२०	१४	कृषि
३	ज्यानी प्रजापति	ज्वालामुखी-३ अमराइ	सचिव	५	५	कृषि
४	विष्णु पोखेल	नी.न.पा-७ तल्लो बेसी	सह-सचिव	५	५	कृषि
५	बलराम रिजाल	नी.न.पा-१२, कुडुल्ले	सदस्य	१२	५	कृषि
६	नरेन्द्र प्रतापशाह	ज्वालामुखी-२, गैरीगाउँ	सदस्य	१०	७	कृषि
७	दुर्गा दुवाडी	नी.न.मा९,ज्यामिरे	सदस्य	१२	८	कृषि
८	दिप बहादुर गुरुङ	नी.न.पा-०४ पौवा	सदस्य	१७	१५	कृषि
९	पार्वती रिजाल (लम्साल)	नी.न.पा-०९ पाल्पा	सदस्य	४०	२६	कृषि

अनुसूची १७: कस्टम हायरिङ सेन्टरको विवरण

आ.ब २०७३/७४ र आ.ब २०७४/७५ मा परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन) धादिङ द्वारा ५० % मुल्य अनुदानमा वितरीत सामाग्रीको विवरण यस प्रकार छ ।

क्र. स.	आ.ब	कार्यक्षेत्र	सामाग्री विवरण				
			मिनी टिलर	मकै छोड्याउने मेसिन	स्प्रेयर	मकै रोप्ने मेसिन	अन्य
१	२०७३/७४	ज्वालामुखी गाउँपालिका	१३	६	९	०	
		नीलकण्ठ नगरपालिका	४१	१८	२४	०	
	जम्मा		**५४**	**२४**	**३३**	०	
२	२०७४/७५	ज्वालामुखीगाउँपालिका	२६	१७	१७	२	
		नीलकण्ठ नगरपालिका	७५	४९	४८	६	२
	जम्मा		**१०१**	**६६**	**६५**	**८**	**२**
	कुल जम्मा		**१५५**	**९०**	**९८**	**८**	**२**

अनुसूची १८: आ.ब २०७४/७५ मा कस्टम हायरिङ सेन्टर निर्माणका लागि वडागत रुपमा ५० % मुल्य अनुदानमा वितरण भएका सामाग्रीको विवरण यस प्रकार छ।

क्र.स.	समूह तथा सहकारीको नाम	सेन्टर रहेको स्थान	सामाग्री विवरण				
			मिनी टिलर	मकै छोड्याउने मेसिन	स्प्रेयर	मकै रोप्ने मेसिन	अन्य
१	चन्द्रोदय कृषि सहकारी संस्था लि.	ज्वालामुखी गाउँपालिका-१	३	२	२	०	
२	विजयटार कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउँपालिका-२	८	५	४	१	
३	सन्तोषीमाता कृषक समूह						
४	मखमली कृषक समूह						

क्र.स.	समूह तथा सहकारीको नाम	सेन्टर रहेको स्थान	सामाग्री विवरण				
			मिनी टिलर	मकै छोड्याउने मेसिन	स्प्रेयर	मकै रोप्ने मेसिन	अन्य
५	सुगम कृषक समूह						
६	खड्क देवी खाद्यन्न बाली कृषक समूह						
७	सुर्योदय साना किसान कृषि सहकारी	ज्वालामुखी गाउँपालिका-३	११	८	९	१	
८	लालीगुँरास महिला कृषक समूह						
९	शमिभञ्ज्याङ कृषक समूह						
१०	बाघ मुर्छा कल्याणकारी कृषक समूह						
११	अमरावती खाद्यान्न बाली विकास कृषक						
१२	सदाबहार कृषक समूह						
१३	पशुपति खाद्यन्न बालीकृषक समूह						
१४	उन्नतशील मौरीपालनकृषक समूह						
१५	उद्यमशील कृषक समूह						
१६	मनकामना कृषक समूह						
१७	जलकन्या कृषि सहकारीसंस्था लि.	ज्वालामुखी गाउँपालिका-६	१	१	१	०	
१८	मिलाप कृषक समूह	ज्वालामुखी गाउँपालिका-५	३	१	१	०	
	जम्मा		**२६**	**१७**	**१७**	**२**	
१	तीनघरे काफ्ले कृषकसमूह	नीलकण्ठ नगरपालिका-२	८	४	५	१	
२	कालिका(ग) कृषकसमूह						

क्र.स.	समूह तथा सहकारीको नाम	सेन्टर रहेको स्थान	सामाग्री विवरण				
			मिनी टिलर	मकै छोड्याउने मेसिन	स्प्रेयर	मकै रोप्ने मेसिन	अन्य
३	पञ्चकन्या (ख) कृषकसमूह						
४	श्रमजीवि कृषि सहकारी संस्था लि.						
५	लामागुरु साना किसान सहकारी संस्था लि.						
६	जलकन्या सघन आइ.पि.एम						
७	प्रगतिशील आइ. पि. एमकृषक समूह	नीलकण्ठ नगरपालिका-३	१	१	१	०	
८	राम्चे सिम्चेपानी कृषक समूह	नीलकण्ठ नगरपालिका-४	७	३	३	१	
९	मंकाली कृषक समूह (ख)						
१०	कृषक जागरण फलफुल तथातरकारी सहकारी संस्था लि.						
११	नमुना कृषि सघनआइ.पि.एम कृषक समूह						
१२	आत्मनिर्भर कृषक समूह						
१३	जागरण कृषक समूह	नीलकण्ठ नगरपालिका-५	२	१	०	०	
१४	काफलछाँप कृषक समूह	नीलकण्ठ नगरपालिका-६	२	२	२	०	
१५	साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.						
१६	जलकन्या मिश्रित बीउबीजन कृषक समूह	नीलकण्ठ नगरपालिका-७	१२	७	७	०	

क.स.	समूह तथा सहकारीको नाम	सेन्टर रहेको स्थान	सामाग्री विवरण				
			मिनी टिलर	मकै छोड्याउने मेसिन	स्प्रेयर	मकै रोप्ने मेसिन	अन्य
१७	प्रगतिशील कृषक समूह						
१८	गोकर्णेश्वर आइ.पि.एम कृषक समूह						
१९	तल्लो बेसी कृषक सहकारी संस्था लि.						
२०	भैरवी मिश्रित कृषक समूह						
२१	सुन्देवी कृषक समूह						
२२	निलकण्ठेश्वर आइ.पि.एम कृषक समूह						
२३	बगैंचा कृषक समूह	नीलकण्ठ नगरपालिका-८	९	४	७	०	१
२४	स्मार्ट कृषक समूह						
२५	मंकाली कृषक समूह						
२६	ज्योती जनप्रिय कृषक समूह						
२७	उद्यमशील कृषि सहकारी संस्था लि.						
२८	कालिका(ख) कृषक समूह	नीलकण्ठ नगरपालिका-९	९	९	८	२	
२९	संगम कृषक समूह						
३०	सप्तकन्या महिला कृषकसमूह						
३१	महादेवस्थान कृषक समूह						
३२	अलैंचे कृषक समूह						
३३	कालिका कृषक समूह						
३४	मुरलीभञ्याङ कृषक समूह						
३५	वरमाणी कृषक समूह	नीलकण्ठ नगरपालिका-११	१	१	०	०	

क्र.स.	समूह तथा सहकारीको नाम	सेन्टर रहेको स्थान	सामाग्री विवरण				
			मिनी टिलर	मकै छोड्याउने मेसिन	स्प्रेयर	मकै रोप्ने मेसिन	अन्य
३६	आँपश्वरा कृषक समूह	नीलकण्ठ नगरपालिका-१२	१९	१३	१२	२	
३७	लामिश्वरा महिला कृषकसमूह						
३८	समता कृषक समूह						
३९	साङकोष महिला कृषिसहकारी संस्था लि.						
४०	सबिन कृषक समूह						
४१	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.						
४२	शान्तीदेवी महिला तरकारी कृषक समूह						
४३	जमुनेचौर कृषकसमूह						
४४	आँसीखोला आइ.पि.एमकृषक समूह						
४५	दामगाडे महिला कृषकसमूह						
४६	कुडुल्ले कृषि तथा पशुपालन कृषक समूह						
४७	नागभुमि कृषि विकास कृषक समूह	नीलकण्ठ नगरपालिका-१३	५	४	३	०	१
४८	मधुवन कृषक समूह						
४९	मनरुपी कृषि समूह						
५०	आँपचौर कृषक समूह						
५१	वि. पी गाउँ कृषक समूह						
	जम्मा		७५	४९	४८	६	२

अनुसूची १९: कस्टम हायरिङ सेन्टर र पोष्टहार्भेष्ट सेन्टर अन्तर्गत अन्य मेशिनरी सामान खरिद विवरण

<table>
<tr><th rowspan="2">क्र.स.</th><th rowspan="2">सामाग्रीको नाम</th><th rowspan="2">ज्वालामुखि गा पा का १८ वटा समूह सहकारीमा</th><th rowspan="2">निलकण्ठ नगरपालिका ५१ वटा समूह सहकारीमा</th><th rowspan="2">संख्या (क+ख)</th><th colspan="2">कुल रकम रु</th></tr>
<tr><th>परियोजना</th><th>कृषक</th></tr>
<tr><td>१</td><td>मिनिटिलर</td><td>२६</td><td>७५</td><td>१०१</td><td rowspan="5">५१३१०००</td><td rowspan="5">४६६७४१८</td></tr>
<tr><td>२</td><td>बिधुतिय मकै छोड्याउने कन्सलर</td><td>१७</td><td>४९</td><td>६६</td></tr>
<tr><td>३</td><td>बिषादी छर्ने स्प्रेयर</td><td>१७</td><td>४८</td><td>६५</td></tr>
<tr><td>४</td><td>मकै रोप्ने मेसिन</td><td>२</td><td>६</td><td>८</td></tr>
<tr><td>५</td><td>मकै पिस्ने मिल</td><td>०</td><td>२</td><td>२</td></tr>
<tr><td>६</td><td>मकै ग्रेडिङ मेसिन, डिजिटल तौलने मेसिन, बोरा सिउने मेसिन, मोइसच्चर मिटर, आदी</td><td>०</td><td>५</td><td>५</td><td>६९८६२९</td><td>१२३२८७.४७</td></tr>
</table>